

บทที่ 2

การบันทึกบัญชีของห้างหุ้นส่วน

ห้างหุ้นส่วนสามารถแบ่งเป็นห้างหุ้นส่วนสามัญ และห้างหุ้นส่วนจำกัด การบันทึกบัญชีของห้างหุ้นส่วนสามัญที่มีได้จดทะเบียนเป็นนิติบุคคล จะมีการบันทึกบัญชีเช่นเดียวกับกิจการเจ้าของคนเดียว ส่วนห้างหุ้นส่วนสามัญที่จดทะเบียนและห้างหุ้นส่วนจำกัดซึ่งมีฐานะเป็นนิติบุคคลต้องบันทึกบัญชีให้ถูกต้องตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ทั้งนี้บัญชีต้องถือว่าห้างหุ้นส่วนเป็นหน่วยงานทางเศรษฐกิจที่แยกต่างหากจากเจ้าของกิจการหรือผู้เป็นหุ้นส่วน โดยต้องบันทึกบัญชีเกี่ยวกับสินทรัพย์ หนี้สิน และส่วนของผู้เป็นหุ้นส่วน เพื่อให้ข้อมูลที่มีประโยชน์ต่อการประเมินฐานะทางการเงินและผลการดำเนินงานของห้างหุ้นส่วนได้อย่างชัดเจน

วิธีการบันทึกบัญชีทุนของห้างหุ้นส่วน

การบันทึกบัญชีเกี่ยวกับทุนของห้างหุ้นส่วน มี 2 วิธี ดังนี้ (สงกรานต์ ไทยวงษ์, และ ขาบรัช ปัญมะวัต, 2545, หน้า 9-12)

1. **วิธีทุนคงที่ (fixed capital method)** ตามวิธีนี้จะบันทึกเฉพาะทุนที่นำมาลงไว้ในบัญชีทุนของผู้เป็นหุ้นส่วนแต่ละคนเท่านั้น รายการอื่นที่ทำให้เงินทุนเปลี่ยนแปลง เช่น ส่วนแบ่งกำไร เงินถอน เป็นต้น จะบันทึกไว้กับบัญชีหนึ่งต่างหาก บัญชีที่เกี่ยวข้องตามวิธีทุนคงที่มีดังนี้

1.1 บัญชีทุน ใช้บันทึกรายการเกี่ยวกับการลงทุน การเพิ่มทุนหรือการถอนทุน บัญชีทุนนี้จะต้องแยกออกตามจำนวนของผู้เป็นหุ้นส่วน โดยปกติจะมียอดคงเหลือเป็นยอดดุลเครดิต

1.2 บัญชีกระแสทุน ใช้บันทึกรายการที่ทำให้สิทธิส่วนได้เสียของหุ้นส่วนเปลี่ยนแปลงไปทุกรายการยกเว้นการเพิ่มทุนหรือการถอนทุน ได้แก่ เงินเดือน โบนัส ดอกเบี้ยเงินถอน ส่วนแบ่งกำไร บัญชีกระแสทุนจะต้องแยกออกตามจำนวนของผู้เป็นหุ้นส่วน

เช่นเดียวกับบัญชีทุน ยอดคงเหลือในบัญชีทุนจะยกไปในงวดบัญชีใหม่ซึ่งจะเป็นยอดดุลเดบิตหรือยอดดุลเครดิตก็ได้

1.3 บัญชีเงินถอน ใช้บันทึกรายการเกี่ยวกับการถอนกำไรไปใช้ล่วงหน้าซึ่งเป็นการถอนเงินสดหรือเบิกสินค้าไปใช้ส่วนตัว เมื่อสิ้นงวดการบัญชีจะโอนปิดบัญชีไปยังบัญชีกระแสทุน

บัญชีแยกประเภทวิธีทุนคงที่

ทุน - ก

25x1			25x1		
พ.ค. 1	ถอนทุน	10,000	ม.ค. 1	ยอดยกมา	18,000
ธ.ค. 31	ยอดยกไป	30,000	มี.ค. 1	ลงทุนเพิ่ม	22,000
		40,000			40,000
			25x2		
			ม.ค.1	ยอดยกมา	30,000

วิธีทุนคงที่ในบางกรณีอาจจะไม่เปิดบัญชีเงินถอนก็ได้ ส่วนการถอนกำไรล่วงหน้าให้ใช้บัญชีกระแสทุนแทนบัญชีเงินถอน

กระแสทุน - ก

25x1			25x1		
ธ.ค. 31	เงินถอน	24,000	ม.ค. 1	ยอดยกมา	48,000
	ดอกเบี้ยเงินถอน	6,000	ธ.ค. 31	ดอกเบี้ยทุน	10,000
	ยอดยกไป	80,000		โบนัส	15,000
		80,000		เงินเดือน	36,000
		110,000		ส่วนแบ่งกำไร	1,000
					110,000
			2549		
			ม.ค. 1	ยอดยกมา	80,000

เงินถอน - ก

25x1		25x1	
ม.ค. 31	เงินถอน	ธ.ค.31	กระแสทุน-ก
	24,000		24,000
	<u>24,000</u>		<u>24,000</u>

2. วิธีทุนเปลี่ยนแปลง (alternative capital method) ตามวิธีนี้จะบันทึกเงินทุนของหุ้นส่วนแต่ละคนเพียงบัญชีเดียว โดยรวมเงินลงทุนของหุ้นส่วนและรายการอื่นๆ ซึ่งทำให้ทุนเปลี่ยนแปลงไว้ในบัญชีทุนเพียงบัญชีเดียว ส่วนบัญชีเงินถอนของหุ้นส่วนก็จะถูกโอนเข้าบัญชีทุนในวันสิ้นงวดบัญชี วิธีนี้จะแสดงยอดคงเหลือสิทธิส่วนได้เสียของผู้เป็นหุ้นส่วนที่มีอยู่ในห้างหุ้นส่วนซึ่งจะเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ บัญชีที่เกี่ยวข้องตามวิธีทุนเปลี่ยนแปลงมีดังนี้

2.1 บัญชีทุน ใช้บันทึกรายการเกี่ยวกับการลงทุน การเพิ่มทุน การถอนทุน ดอกเบี้ยเงินทุน โบนัส เงินเดือน และส่วนแบ่งกำไรหรือขาดทุน บัญชีนี้จะต้องแยกออกตามจำนวนของผู้เป็นหุ้นส่วนโดยปกติจะมียอดคงเหลือเป็นยอดดุลเครดิต

2.2 บัญชีเงินถอน ใช้บันทึกรายการเกี่ยวกับการถอนกำไรไปใช้ล่วงหน้าไม่ว่าจะเป็นการถอนเงินสดไปใช้ส่วนตัว หรือเบิกสินค้าไปใช้ส่วนตัวก็ตาม และเมื่อวันสิ้นงวดบัญชีก็จะปิดโอนบัญชีเงินถอนไปบัญชีทุน

ทุน - ก

25x1		25x1	
พ.ค. 1	ถอนทุน	ม.ค. 1	ยอดยกมา
	10,000		66,000
ธ.ค. 31	เงินสด	เม.ย.	ลงทุนเพิ่ม
	24,000		22,000
	ดอกเบี้ยเงินถอน	ธ.ค. 31	ดอกเบี้ยเงินทุน
	6,000		10,000
	ยอดยกไป		โบนัส
	110,000		15,000
			เงินเดือน
			36,000
			ส่วนแบ่งกำไร
			1,000
	<u>150,000</u>		<u>150,000</u>
		25x2	
		ม.ค. 1	ยอดยกมา
			110,000

เงินถอน - ก

25x1		25x1	
ม.ค. 31	เงินถอน	24,000	ธ.ค. 31 กระแสเงินสด-ก
		24,000	24,000

จากรายการข้างต้นสามารถสรุปรายการที่ทำให้ส่วนของผู้เป็นหุ้นส่วนเกิดการเปลี่ยนแปลงตามวิธีทุนเปลี่ยนแปลงได้ดังนี้

1. รายการที่ทำให้ทุนของห้างหุ้นส่วนเพิ่มขึ้น นอกจากการเพิ่มทุนแล้วยังมีรายการดังต่อไปนี้

- 1.1 ดอกเบี้ยเงินทุน
- 1.2 เงินเดือนที่คิดให้แก่หุ้นส่วน
- 1.3 เงิน โบนัสที่คิดให้แก่หุ้นส่วนจากกำไรสุทธิ
- 1.4 ส่วนแบ่งผลกำไรจากการค้า
- 1.5 รายการอื่นๆ ซึ่งทำให้ทุนหุ้นส่วนเพิ่มขึ้น

2. รายการที่ทำให้ทุนของหุ้นส่วนลดลง นอกจากการลดทุนแล้วยังมีรายการดังต่อไปนี้

- 2.1 เงินถอนใช้ส่วนตัว หรือเบิกสินค้าไปใช้ส่วนตัว
- 2.2 ดอกเบี้ยเงินถอน
- 2.3 ส่วนแบ่งผลขาดทุนจากการค้า
- 2.4 รายการอื่นๆ ซึ่งทำให้ทุนหุ้นส่วนลดลง

การบันทึกบัญชีเกี่ยวกับการลงทุนของห้างหุ้นส่วน

การจัดตั้งห้างหุ้นส่วนนั้นผู้เป็นหุ้นส่วนอาจนำเงินสด สินทรัพย์ หรือแรงงานมาลงทุนในตอนเริ่มกิจการ โดยการบันทึกบัญชีอาจแยกพิจารณาได้ดังตารางที่ 2.1

ตารางที่ 2.1 การบันทึกบัญชีเกี่ยวกับการลงทุนตามวิธีทุนคงที่กับวิธีทุนเปลี่ยนแปลง

รายการ	วิธีทุนคงที่	วิธีทุนเปลี่ยนแปลง
1. การลงทุนของผู้เป็นหุ้นส่วน 1.1 ลงทุนด้วยเงินสด	เงินสด XX ทุน-ระบุชื่อหุ้นส่วน XX	บันทึกเหมือนวิธีทุนคงที่
1.2 ลงทุนเป็นสินทรัพย์อื่น ควรตีราคาสินทรัพย์นั้นตาม ราคาตลาด ณ วันที่ลงทุน และ การตีราคาควรได้รับความ เห็นชอบจากหุ้นส่วนทุกคน	สินทรัพย์ XX ทุน-ระบุชื่อหุ้นส่วน XX	บันทึกเหมือนวิธีทุนคงที่
1.3 ลงทุนโดยโอนสินทรัพย์ และหนี้สินให้หุ้นส่วน	สินทรัพย์(ระบุ) XX หนี้สิน(ระบุ) XX ทุน-ระบุชื่อหุ้นส่วน XX	บันทึกเหมือนวิธีทุนคงที่
1.4 ลงทุนเป็นแรงงาน (ข้อสงสัย ความรู้ ความสามารถ)ผู้เป็นหุ้นส่วน ควรตกลงกันเพื่อกำหนดมูลค่าของ ค่าแรงที่ถือเป็นการลงทุนและต้อง ตกลงกันให้แน่ว่าจะจ่ายคืนทุน ให้กับหุ้นส่วนที่ลงทุนด้วยแรงงาน หรือไม่	กรณีไม่จ่ายคืนทุน ให้บันทึกเป็นความทรง จำว่าควรลงทุนด้วยแรงงาน และตีค่าเป็นจำนวนเท่าใด กรณีจ่ายคืนทุน เงินสด XX ทุน-ระบุชื่อหุ้นส่วน XX	บันทึกเหมือนวิธีทุนคงที่
2. การลดทุนของผู้เป็นหุ้นส่วน 2.1 ลดทุนโดยขอคืนเป็น เงินสด	ทุน-ระบุชื่อหุ้นส่วน XX เงินสด XX	บันทึกเหมือนวิธีทุนคงที่
2.2 ลดทุนเป็นสินทรัพย์อื่น (ราคาตามบัญชีหรือมูลค่า ยุติธรรม)	ทุน-ระบุชื่อหุ้นส่วน XX เงินสด XX ผลต่าง(ถ้ามี) ให้ปิดเข้าบัญชี กำไรขาดทุนจากการจำหน่าย สินทรัพย์)	บันทึกเหมือนวิธีทุนคงที่

ตารางที่ 2.1 เปรียบเทียบการบันทึกบัญชีเกี่ยวกับการลงทุนตามวิธีทุนคงที่กับวิธีทุนเปลี่ยนแปลง (ต่อ)

รายการ	วิธีทุนคงที่	วิธีทุนเปลี่ยนแปลง
3. การถอนใช้ส่วนตัวของผู้เป็นหุ้นส่วน	กรณีเปิดบัญชีเงินถอน	กรณีเปิดบัญชีเงินถอน
3.1 ถอนเป็นเงินสด	เงินถอน XX เงินสด XX	เงินถอน XX เงินสด XX
	กรณีไม่เปิดบัญชีเงินถอน	กรณีไม่เปิดบัญชีเงินถอน
	กระแสดู-ระบุชื่อหุ้นส่วน XX เงินสด XX	ทุน-ระบุชื่อหุ้นส่วน XX เงินสด XX
3.2 ถอนเป็นสินค้า (ราคาทุน)	กรณีเปิดบัญชีเงินถอน	กรณีเปิดบัญชีเงินถอน
	เงินถอน XX ชื่อ/สินค้า XX	เงินถอน XX ชื่อ/สินค้า XX
	กรณีไม่เปิดบัญชีเงินถอน	กรณีไม่เปิดบัญชีเงินถอน
	กระแสดู-ระบุชื่อหุ้นส่วน XX ชื่อ/สินค้า XX	ทุน-ระบุชื่อหุ้นส่วน XX ชื่อ/สินค้า XX

ตัวอย่างที่ 2.1 วันที่ 1 มกราคม 25x1 นายกร นายกานต์ และนายกาย ตกลงเข้าเป็นหุ้นส่วนกัน โดยลงทุนด้วยสินทรัพย์ดังต่อไปนี้

นายกร นำเงินสด 30,000 บาท และอาคาร 100,000 บาท มาลงทุน

นายกานต์ นำเงินสด 20,000 บาท สินค้าราคาตลาด 40,000 บาท อุปกรณ์ 30,000 บาท และเจ้าหนี้ 10,000 บาท มาลงทุน นายกาย นำเงินสด 20,000 บาท มาลงทุน แต่เนื่องจากนายกายเป็นผู้มีชื่อเสียงอันอาจจะก่อให้เกิดประโยชน์กับห้างหุ้นส่วน ผู้เป็นหุ้นส่วนจึงตกลงตีราคาค่าความนิยมและบันทึกบัญชีให้นายกาย 10,000 บาท

ต่อมาวันที่ 20 กุมภาพันธ์ 25x1 นายกรได้ลดเงินทุนลง 10,000 บาท นายกานต์ ได้ถอนเงินสดไปใช้ส่วนตัว 5,000 บาท และนายกาย นำเงินสดมาลงทุนเพิ่ม 15,000 บาท

การบันทึกบัญชีเป็นดังนี้

วิธีทุนคงที่			วิธีทุนเปลี่ยนแปลง		
25x1			25x1		
ม.ค. 1	เงินสด	30,000	ม.ค. 1	เงินสด	30,000
	อาคาร	100,000		อาคาร	100,000
	ทุน-กร	130,000		ทุน-กร	130,000
	นายกรนำสินทรัพย์มาลงทุน			นายกรนำสินทรัพย์มาลงทุน	
	เงินสด	20,000		เงินสด	20,000
	สินค้า	40,000		สินค้า	40,000
	อุปกรณ์	30,000		อุปกรณ์	30,000
	เจ้าหนี้	10,000		เจ้าหนี้	10,000
	ทุน-กานต์	80,000		ทุน-กานต์	80,000
	นายกานต์นำสินทรัพย์มาลงทุน			นายกานต์นำสินทรัพย์มาลงทุน	
	เงินสด	20,000		เงินสด	20,000
	ค่าความนิยม	10,000		ค่าความนิยม	10,000
	ทุน-กาย	30,000		ทุน-กาย	30,000
	นายกายนำสินทรัพย์มาลงทุน			นายกายนำสินทรัพย์มาลงทุน	
ก.พ. 20	ทุน-กร	10,000	ก.พ. 20	ทุน-กร	10,000
	เงินสด	10,000		เงินสด	10,000
	นายกรลดเงินทุน			นายกรลดเงินทุน	
	กระแสทุน-กานต์	5,000		ทุน-กานต์	5,000
	เงินสด	5,000		เงินสด	5,000
	นายกานต์ถอนเงินใช้ส่วนตัว			นายกานต์ถอนเงินใช้ส่วนตัว	
	เงินสด	15,000		เงินสด	15,000
	ทุน-กาย	15,000		ทุน-กาย	15,000
	นายกายนำเงินสดมาลงทุนเพิ่ม			นายกายนำเงินสดมาลงทุนเพิ่ม	

การแบ่งกำไรขาดทุน

การแบ่งกำไรขาดทุนหากมีข้อตกลงระบุไว้ในสัญญาการจัดตั้งห้างหุ้นส่วนแล้วให้ดำเนินการจัดแบ่งตามสัญญาดังกล่าว แต่หากห้างหุ้นส่วนยังมิได้ระบุไว้ในสัญญาการจัดตั้งห้างหุ้นส่วนตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1044 บัญญัติว่า อันส่วนกำไรก็ดี ส่วนขาดทุนก็ดีของผู้เป็นหุ้นส่วนทุกคนนั้น ย่อมเป็นไปตามส่วนที่ลงหุ้น การแบ่งกำไรขาดทุนที่นิยมปฏิบัติกันโดยทั่วไป มีดังนี้ (พัชรินทร์ ไตรรัตน์ รุ่งเรือง, 2548, หน้า 4-12)

1. แบ่งเท่ากัน
2. แบ่งตามอัตราส่วนที่ตกลง
3. แบ่งตามอัตราส่วนทุน
4. แบ่งกำไรขาดทุน โดยให้เงินเดือน และกำไรหรือขาดทุนส่วนที่เหลือแบ่งในอัตราที่ตกลง
5. แบ่งกำไรขาดทุน โดยให้เงินเดือน ดอกเบี้ยทุน และกำไรหรือขาดทุนส่วนที่เหลือแบ่งในอัตราที่ตกลง
6. แบ่งกำไรขาดทุน โดยให้เงินเดือน ดอกเบี้ยทุน โบนัส และกำไรหรือขาดทุนส่วนที่เหลือแบ่งในอัตราที่ตกลง

การบันทึกบัญชีการแบ่งกำไรขาดทุน

การบันทึกรายการแบ่งกำไรขาดทุน สามารถทำได้ 2 วิธี เช่นเดียวกับการบันทึกรายการเกี่ยวกับทุนของห้างหุ้นส่วนดังตารางที่ 2.2

ตารางที่ 2.2 เปรียบเทียบการบันทึกบัญชีเกี่ยวกับการแบ่งกำไรตามวิธีทุนคงที่กับวิธีทุนเปลี่ยนแปลง

รายการ	วิธีทุนคงที่	วิธีทุนเปลี่ยนแปลง
1. แบ่งกำไรสุทธิ	กำไรขาดทุน XX กระแสทุน-ระบุชื่อ หุ้นส่วน XX	กำไรขาดทุน XX ทุน-ระบุชื่อหุ้นส่วน XX
2. แบ่งขาดทุนสุทธิ	กระแสทุน-ระบุชื่อหุ้นส่วน XX กำไรขาดทุน XX	ทุน-ระบุชื่อหุ้นส่วน XX กำไรขาดทุน XX

1. แบ่งเท่ากัน การแบ่งผลกำไรขาดทุนเท่ากันเกิดจากการที่หุ้นส่วนได้ตกลงกันโดย
ระบุไว้ในสัญญาจัดตั้งห้างหุ้นส่วน ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากหุ้นส่วนทุกคนได้เข้าจัดการงานของ
ห้างหุ้นส่วนอย่างพร้อมเพรียงกัน หรืออาจเนื่องมาจากการลงทุนที่มีมูลค่าไม่แตกต่างกัน

ตัวอย่างที่ 2.1 กร และ กุน ตกลงเป็นหุ้นส่วน กุน โดยนำเงินสดมาลงทุน 250,000 บาท
และ กุน ลงทุน 200,000 บาท ตกลงแบ่งผลกำไรขาดทุนเท่ากัน สมมติว่าสิ้นปีห้างหุ้นส่วนมีกำไร
สุทธิ 120,000 บาท กร และ กุน จะได้รับส่วนแบ่งกำไรดังนี้

การคำนวณ

$$\text{กร} \quad \text{ได้รับส่วนแบ่งกำไร} = 120,000 \times \frac{1}{2} = 60,000 \text{ บาท}$$

$$\text{กุน} \quad \text{ได้รับส่วนแบ่งกำไร} = 120,000 \times \frac{1}{2} = 60,000 \text{ บาท}$$

การบันทึกบัญชีเป็นดังนี้

วิธีทศกึ่งที่	วิธีทศเปลี่ยนแปลง
25x1	25x1
ธ.ค. 31 กำไรขาดทุน 120,000	ธ.ค. 31 กำไรขาดทุน 120,000
กระแสทุน-กร 60,000	ทุน-กร 60,000
กระแสทุน-กุน 60,000	ทุน-กุน 60,000
แบ่งกำไรสุทธิประจำปี	แบ่งกำไรสุทธิประจำปี

2. แบ่งตามอัตราส่วนที่ตกลง การแบ่งผลกำไรขาดทุนแบบนี้เป็นผลจากการตกลง
ในสัญญาการจัดตั้งห้างหุ้นส่วน ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับข้อตกลงที่หุ้นส่วนกระทำร่วมกัน ซึ่งอาจ
พิจารณาจากความสามารถของหุ้นส่วนแต่ละคนที่มีไม่เท่าเทียมกันในการร่วมกันบริหารกิจการ
การกำหนดอัตราส่วนแบ่งกำไรขาดทุนนี้อาจกำหนดเป็นอัตราส่วน เช่น อัตราส่วนแบ่งกำไร
ขาดทุนของหุ้นส่วน กร และ กุน เป็น 2 ส่วน และ 3 ส่วน ตามลำดับ เป็นต้น แต่ถ้าหุ้นส่วนมี
หลายคนการแบ่งกำไรขาดทุนเช่นนี้อาจประสบปัญหาการคำนวณที่ยุ่งยากจึงอาจกำหนดการ
แบ่งกำไรขาดทุนเป็นอัตราร้อยละก็ได้ เช่น หุ้นส่วนกร ได้รับส่วนแบ่ง 60% และ กุน ได้รับส่วน
แบ่ง 40% เป็นต้น

ตัวอย่างที่ 2.2 กร และกุน ตกลงเป็นหุ้นส่วนกัน โดยนำเงินสดมาลงทุน กรมีทุน 250,000 บาท และกุน มีทุน 200,000 บาท ตกลงแบ่งกำไรขาดทุน 2 : 3 ตามลำดับ สมมติว่าสิ้นปีห้างหุ้นส่วนมีกำไรสุทธิ 120,000 บาท กร และกุนจะได้รับส่วนแบ่งกำไรขาดทุนดังนี้

การคำนวณ

$$\begin{aligned} \text{กร} & \quad \text{ได้รับส่วนแบ่งกำไร} = 120,000 \times \frac{2}{5} = 48,000 \text{ บาท} \\ \text{กุน} & \quad \text{ได้รับส่วนแบ่งกำไร} = 120,000 \times \frac{3}{5} = 72,000 \text{ บาท} \end{aligned}$$

การบันทึกบัญชีเป็นดังนี้

วิธีทูลงที่	วิธีทูลเปลี่ยนแปลง
25x1 ธ.ค. 31 กำไรขาดทุน 120,000 กระแสทุน-กร 48,000 กระแสทุน-กุน 72,000 แบ่งกำไรสุทธิประจำปี	25x1 ธ.ค. 31 กำไรขาดทุน 120,000 ทุน-กร 48,000 ทุน-กุน 72,000 แบ่งกำไรสุทธิประจำปี

ตัวอย่างที่ 2.2 กร และกุน ตกลงเป็นหุ้นส่วนกัน โดยนำเงินสดมาลงทุน กรมีทุน 250,000 บาท และกุน มีทุน 250,000 บาท ตกลงแบ่งกำไรขาดทุน 40% และ 60% ตามลำดับ สมมติว่าสิ้นปีห้างหุ้นส่วนมีกำไรสุทธิ 120,000 บาท กร และกุนจะได้รับส่วนแบ่งกำไรขาดทุนดังนี้

การคำนวณ

$$\begin{aligned} \text{กร} & \quad \text{ได้รับส่วนแบ่งกำไร} = 120,000 \times 40\% = 48,000 \text{ บาท} \\ \text{กุน} & \quad \text{ได้รับส่วนแบ่งกำไร} = 120,000 \times 60\% = 72,000 \text{ บาท} \end{aligned}$$

การบันทึกบัญชีเป็นดังนี้

วิธีทูลงที่	วิธีทูลเปลี่ยนแปลง
25x1 ธ.ค. 31 กำไรขาดทุน 120,000 กระแสทุน-กร 48,000 กระแสทุน-กุน 72,000 แบ่งกำไรสุทธิประจำปี	25x1 ธ.ค. 31 กำไรขาดทุน 120,000 ทุน-กร 48,000 ทุน-กุน 72,000 แบ่งกำไรสุทธิประจำปี

3. แบ่งตามอัตราส่วนทุน การแบ่งผลกำไรขาดทุนตามอัตราส่วนทุนเป็นอีกวิธีหนึ่งตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์กำหนดไว้ว่าหากห้างหุ้นส่วนมิได้มีการระบุอัตราส่วนการแบ่งกำไรขาดทุนไว้ในสัญญาการจัดตั้งห้างหุ้นส่วนให้ใช้อัตราส่วนทุน ห้างหุ้นส่วนจะระบุไว้ในสัญญาการจัดตั้งห้างหุ้นส่วนตั้งแต่เริ่มต้นว่ามีทุนของหุ้นส่วนแต่ละคนมีจำนวนเท่าใด และทั้งหมดรวมกันเป็นทุนเท่าใด แต่บางครั้งการลงทุนของหุ้นส่วนบางคนอาจไม่ทราบทุนที่แน่นอน ได้แก่ หุ้นส่วนที่ลงทุนด้วยแรงงาน ดังนั้นตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์กำหนดไว้ว่าให้แบ่งกำไรขาดทุนให้แก่หุ้นส่วนที่ไม่ทราบทุนที่แน่นอนด้วยส่วนถ้อยเฉลี่ยของหุ้นส่วนที่ทราบทุนที่แน่นอน การแบ่งตามอัตราส่วนทุนจะต้องระบุให้ชัดเจนว่าแบ่งตามอัตราส่วนทุน ณ วันใด โดยทุนของผู้เป็นหุ้นส่วนมี 4 ลักษณะ ดังนี้

3.1 ทุน ณ วันเริ่มตั้งกิจการ

การแบ่งกำไรขาดทุนจะสามารถคำนวณได้ดังนี้

ตัวอย่างที่ 2.4 กร และ กุน เป็นหุ้นส่วนกัน โดยมีเงินลงทุนเริ่มแรกในการจัดตั้งห้างหุ้นส่วน 110,000 บาท และ 90,000 บาท ตามลำดับ เมื่อวันที่ 1 มกราคม 25x1 กรมีทุน 150,000 บาท และ กุนมีทุน 90,000 บาท เมื่อวันที่ 1 มีนาคม 25x1 กรถอนทุน 30,000 บาท และวันที่ 30 มิถุนายน กร ลงทุนเพิ่มอีก 20,000 บาท และ กุน ลงทุนเพิ่ม 10,000 บาท สมมติว่าสิ้นปีห้างหุ้นส่วนมีกำไรสุทธิ 60,000 บาท กร และ กุน จะได้รับส่วนแบ่งกำไรขาดทุนดังนี้

การคำนวณ

$$\text{กร} \quad \text{ได้รับส่วนแบ่งกำไร} = 60,000 \times \frac{110,000}{200,000} = 33,000 \text{ บาท}$$

$$\text{กุน} \quad \text{ได้รับส่วนแบ่งกำไร} = 60,000 \times \frac{90,000}{200,000} = 27,000 \text{ บาท}$$

การบันทึกบัญชีเป็นดังนี้

วิธีทุนคงที่	วิธีทุนเปลี่ยนแปลง
25x1	25x1
ธ.ค. 31 กำไรขาดทุน 60,000	ธ.ค. 31 กำไรขาดทุน 60,000
กระแสทุน-กร 33,000	ทุน-กร 33,000
กระแสทุน-กุน 27,000	ทุน-กุน 27,000
แบ่งกำไรสุทธิประจำปี	แบ่งกำไรสุทธิประจำปี

3.2 **ทุน ณ วันต้นงวด** จากตัวอย่างที่ 2.4 การแบ่งกำไรขาดทุนจะสามารถคำนวณได้ดังนี้

การคำนวณ

$$\text{กร} \quad \text{ได้รับส่วนแบ่งกำไร} = 60,000 \times \frac{150,000}{240,000} = 37,500 \text{ บาท}$$

$$\text{กุน} \quad \text{ได้รับส่วนแบ่งกำไร} = 60,000 \times \frac{90,000}{240,000} = 22,500 \text{ บาท}$$

การบันทึกบัญชีเป็นดังนี้

วิธีทูลคงที่	วิธีทูลเปลี่ยนแปลง
25x1 ธ.ค. 31 กำไรขาดทุน 60,000	25x1 ธ.ค. 31 กำไรขาดทุน 60,000
กระแสทุน-กร 37,500	ทุน-กร 37,500
กระแสทุน-กุน 22,500	ทุน-กุน 22,500
แบ่งกำไรสุทธิประจำปี	แบ่งกำไรสุทธิประจำปี

3.3 **ทุน ณ วันปลายงวด** จากตัวอย่างที่ 2.4 การแบ่งกำไรขาดทุนจะสามารถคำนวณได้ดังนี้

การคำนวณ

หุ้นส่วน	ระยะเวลา	ทุน	ทุนคงเหลือ
กร	1 ม.ค. – 1 มี.ค.	150,000	150,000
	1 มี.ค. – 30 มิ.ย.	(30,000)	120,000
	30 มิ.ย. – 31 ธ.ค.	20,000	140,000
กุน	1 ม.ค. – 30 มิ.ย.	80,000	80,000
	30 มิ.ย. – 31 ธ.ค.	20,000	100,000

$$\text{กร} \quad \text{ได้รับส่วนแบ่งกำไร} = 60,000 \times \frac{140,000}{240,000} = 35,000 \text{ บาท}$$

$$\text{กุน} \quad \text{ได้รับส่วนแบ่งกำไร} = 60,000 \times \frac{100,000}{240,000} = 25,000 \text{ บาท}$$

การบันทึกบัญชีเป็นดังนี้

วิธีทุนคงที่	วิธีทุนเปลี่ยนแปลง
25x1 ช.ค. 31 กำไรขาดทุน 60,000 กระแสดทุน-กร 35,000 กระแสดทุน-กุน 25,000 แบ่งกำไรสุทธิประจำปี	25x1 ช.ค. 31 กำไรขาดทุน 60,000 ทุน-กร 35,000 ทุน-กุน 25,000 แบ่งกำไรสุทธิประจำปี

3.4 ทุนถัวเฉลี่ยของงวดบัญชี จากตัวอย่างที่ 2.4 การแบ่งกำไรขาดทุน จะสามารถคำนวณได้ดังนี้

การคำนวณ

หุ้นส่วน	ระยะเวลา	ทุน	ทุนคงเหลือ	จำนวนเดือน	ผลคูณ (บาท/เดือน)
กร	1 ม.ค. – 1 มี.ค.	150,000	150,000	2/12	25,000
	1 มี.ค. – 30 มิ.ย.	(30,000)	120,000	4/12	40,000
	30 มิ.ย. – 31 ธ.ค.	20,000	140,000	6/12	70,000
ทุนถัวเฉลี่ย					135,000

กุน	ระยะเวลา	ทุน	ทุนคงเหลือ	จำนวนเดือน	ผลคูณ (บาท/เดือน)
กุน	1 ม.ค. – 30 มิ.ย.	80,000	80,000	6/12	40,000
	30 มิ.ย. – 31 ธ.ค.	20,000	100,000	6/12	50,000
ทุนถัวเฉลี่ย					90,000

$$\text{รวมทุนถัวเฉลี่ยของ กร และกุน} = 135,000 + 90,000 = 225,000$$

$$\text{กร} \quad \text{ได้รับส่วนแบ่งกำไร} = 60,000 \times \frac{135,000}{225,000} = 36,000 \text{ บาท}$$

$$\text{กุน} \quad \text{ได้รับส่วนแบ่งกำไร} = 60,000 \times \frac{90,000}{225,000} = 24,000 \text{ บาท}$$

การบันทึกบัญชีเป็นดังนี้

วิธีทุนคงที่	วิธีทุนเปลี่ยนแปลง
25x1	25x1
ช.ค. 31 กำไรขาดทุน 60,000	ช.ค. 31 กำไรขาดทุน 60,000
กระแสทุน-กร 36,000	ทุน-กร 36,000
กระแสทุน-กุน 24,000	ทุน-กุน 24,000
แบ่งกำไรสุทธิประจำปี	แบ่งกำไรสุทธิประจำปี

4. แบ่งกำไรขาดทุนโดยให้เงินเดือน และกำไรหรือขาดทุน ส่วนที่เหลือแบ่งในอัตราที่ตกลง กรณีที่หุ้นส่วนร่วมกันลงทุน และเข้าดำเนินกิจการร่วมกันอาจมีความไม่เท่าเทียมกันในเรื่องของการใช้เวลาในการดูแลกิจการ หรือการลงทุน และลักษณะความซับซ้อนของงานที่รับมอบหมายให้ดูแลรับผิดชอบมีความแตกต่างกัน เพื่อตอบแทนหุ้นส่วนจึงมีการคิดเงินเดือนให้ตามความเหมาะสมโดยควรพิจารณาจากความสามารถ การอุทิศเวลาของหุ้นส่วนที่ให้กับห้างหุ้นส่วน และถือเป็นส่วนหนึ่งของกำไรขาดทุน ไม่ใช่ค่าใช้จ่าย แต่ถ้าห้างหุ้นส่วนจะถือว่าเงินเดือนเป็นค่าใช้จ่ายก็สามารถทำได้ ซึ่งทุกครั้งที่มีการจ่ายเงินเดือนออกไปจะต้องบันทึกไว้ในบัญชีเงินเดือนและต้องหักภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาไว้ทุกครั้งที่มีการจ่ายเงินเดือนออกไป หลังคิดเงินเดือนให้กับผู้เป็นหุ้นส่วนแล้วซึ่งถือเป็นส่วนแบ่งกำไรแล้ว กำไรส่วนที่เหลืออาจแบ่งกันตามอัตราส่วนทุน หรืออาจแบ่งเท่ากันก็ได้ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับข้อตกลงซึ่งควรระบุให้ชัดเจนในสัญญาการจัดตั้งห้างหุ้นส่วน

ตัวอย่างที่ 2.5 กร และกุน เป็นหุ้นส่วนกัน กร มีทุน 200,000 บาท กุนมีทุน 300,000 บาท ตกลงให้กร และกุน ได้รับเงินเดือนๆ ละ 8,000 บาท และ 10,000 บาท ตามลำดับ หลังคิดเงินเดือนให้หุ้นส่วนแล้วกำไรที่เหลือให้แบ่งในอัตราส่วน 2:3 ตามลำดับ สมมติว่าสิ้นปีห้างหุ้นส่วนมีกำไรสุทธิ 600,000 บาท กร และกุนจะได้รับส่วนแบ่งกำไรขาดทุนดังนี้

การคำนวณ

กร	ได้รับเงินเดือน	=	8,000 x 12	=	96,000 บาท
กุน	ได้รับเงินเดือน	=	10,000 x 12	=	120,000 บาท
รวม				=	216,000 บาท
กำไรสุทธิคงเหลือ		=	600,000 - 216,000	=	384,000 บาท
กร	ได้รับส่วนแบ่งกำไร	=	384,000 x $\frac{2}{5}$	=	153,600 บาท
กุน	ได้รับส่วนแบ่งกำไร	=	384,000 x $\frac{3}{5}$	=	230,400 บาท

การแบ่งกำไร

	กร	กุน	รวม
เงินเดือน (ทั้งปี)	96,000	120,000	216,000
ส่วนแบ่งกำไร (2:3)	<u>153,600</u>	<u>230,400</u>	<u>384,000</u>
รวม	<u>249,600</u>	<u>350,400</u>	<u>600,000</u>

การบันทึกบัญชีเป็นดังนี้

วิธีทวนคงที่	วิธีทวนเปลี่ยนแปลง
25x1	25x1
ช.ค. 31 กำไรขาดทุน 600,000	ช.ค. 31 กำไรขาดทุน 600,000
กระแสทุน-กร 249,600	ทุน-กร 249,600
กระแสทุน-กุน 350,400	ทุน-กุน 350,400
แบ่งกำไรสุทธิประจำปี	แบ่งกำไรสุทธิประจำปี

จากตัวอย่างข้างต้น ถ้าผู้เป็นหุ้นส่วนต้องการเบิกเงินเดือนเป็นรายเดือน จะลงบัญชีดังนี้

วิธีทูลคงที่	วิธีทูลเปลี่ยนแปลง
25x1 ม.ค. 31 กระแสทุน-กร 8,000 กระแสทุน-กุน 10,000 เงินสด 18,000 จ่ายเงินเดือนประจำเดือนมกราคม	25x1 ม.ค. 31 ทุน-กร 8,000 ทุน-กุน 10,000 เงินสด 18,000 จ่ายเงินเดือนประจำเดือนมกราคม
ธ.ค. 31 กำไรขาดทุน 216,000 กระแสทุน-กร 96,000 กระแสทุน-กุน 120,000 เงินเดือนที่คิดให้หุ้นส่วนปิดเข้า กำไรขาดทุน	ธ.ค. 31 กำไรขาดทุน 216,000 ทุน-กร 96,000 ทุน-กุน 120,000 เงินเดือนที่คิดให้หุ้นส่วนปิดเข้า กำไรขาดทุน
ธ.ค. 31 กำไรขาดทุน 384,000 กระแสทุน-กร 153,600 กระแสทุน-กุน 230,400 แบ่งกำไรขาดทุนที่เหลือตาม ข้อตกลง	ธ.ค. 31 กำไรขาดทุน 384,000 ทุน-กร 153,600 ทุน-กุน 230,400 แบ่งกำไรขาดทุนที่เหลือตาม ข้อตกลง

5. แบ่งกำไรขาดทุนโดยให้เงินเดือน ดอกเบี้ยทุน และกำไรหรือขาดทุนส่วนที่เหลือแบ่งในอัตราที่ตกลง กรณีหุ้นส่วนแต่ละคนลงทุนไม่เท่ากัน การกำหนดให้มีการคำนวณส่วนแบ่งกำไรขาดทุนเพื่อให้เกิดความเหมาะสม และเป็นธรรมมากที่สุด เช่น มีการคิดเงินเดือนให้หุ้นส่วนตามที่กล่าวมาแล้ว เป็นต้น นอกจากนี้อาจจะบุให้มีการคิดดอกเบี้ยทุนให้กับหุ้นส่วนตามอัตราส่วนทุนเนื่องจากหุ้นส่วนที่นำเงินมาลงทุนนั้นควรได้รับผลตอบแทนขั้นต่ำในกรณีที่ไม่ลงทุนแต่นำเงินไปฝากธนาคารก็จะได้รับดอกเบี้ยตอบแทน ดังนั้นในการลงทุนอาจจะบุให้คำนวณส่วนแบ่งกำไรขาดทุนโดยคิดดอกเบี้ยเงินทุนให้กับหุ้นส่วนด้วย และควรระบุให้ชัดเจนว่าจะคิดในอัตราเท่าใด ของทุน ณ วันเริ่มตั้งกิจการ ทุน ณ วันต้นงวด ทุน ณ วันปลายงวด หรือ ทุนถัวเฉลี่ยของงวดบัญชี

ตัวอย่างที่ 2.6 กร และกุน เป็นหุ้นส่วนกัน มีทุน ณ วันต้นงวด 200,000 บาท และ 300,000 บาท ตกลงให้กร และกุน ได้รับเงินเดือนปีละ 100,000 บาท และ 150,000 บาท ตามลำดับ คิดดอกเบี้ยทุนร้อยละ 2 ต่อปี ของทุน ณ วันต้นงวด กำไรที่เหลือให้แบ่งเท่ากัน สมมติว่าสิ้นปี ห้างหุ้นส่วนมีกำไรสุทธิ 400,000 บาท กร และกุนจะได้รับส่วนแบ่งกำไรขาดทุนดังนี้

	การแบ่งกำไร		
	กร	กุน	รวม
เงินเดือน (ทั้งปี)	100,000	150,000	250,000
ดอกเบี้ยทุน :			
กร = 200,000 x 2%	4,000		4,000
กุน = 300,000 x 2%		6,000	6,000
ส่วนแบ่งกำไร (แบ่งเท่ากัน)			
= $\frac{400,000 - 250,000 - 10,000}{2}$	<u>70,000</u>	<u>70,000</u>	<u>140,000</u>
รวม	<u>174,000</u>	<u>226,000</u>	<u>400,000</u>

การบันทึกบัญชีเป็นดังนี้

วิธีทุนคงที่	วิธีทุนเปลี่ยนแปลง
25x1	25x1
ธ.ค. 31 กำไรขาดทุน 400,000	ธ.ค. 31 กำไรขาดทุน 400,000
กระแสทุน-กร 174,000	ทุน-กร 174,000
กระแสทุน-กุน 226,000	ทุน-กุน 226,000
แบ่งกำไรสุทธิประจำปี	แบ่งกำไรสุทธิประจำปี

6. แบ่งกำไรขาดทุนโดยให้เงินเดือน ดอกเบี้ยทุน โบนัส และกำไรหรือขาดทุนส่วนที่เหลือแบ่งในอัตราที่ตกลง การคำนวณส่วนแบ่งกำไรขาดทุนให้หุ้นส่วนนอกจากจะคิดเงินเดือน ดอกเบี้ยทุนแล้วอาจระบุการคิดโบนัส หรือเงินเพิ่มพิเศษให้กับหุ้นส่วนผู้จัดการ เพื่อตอบแทนการทำงาน ทั้งนี้การคิดโบนัสให้ผู้เป็นหุ้นส่วนนั้นต้องระบุว่าคิดจากกำไรสุทธิ ก่อนหักโบนัส หรือกำไรสุทธิหลังหักเงินโบนัสแล้ว

ตัวอย่างที่ 2.7 กร และกุน เป็นหุ้นส่วนกัน มีทุน ณ วันต้นงวด 200,000 บาท และ 300,000 บาท ระหว่างปี กร ลงทุนเพิ่ม 30,000 บาท และกุน ลดทุน 20,000 บาท สิ้นปี กร มีบัญชีเงินถอน 5,000 บาท ได้ตกลงให้กร และกุน ได้รับเงินเดือนปีละ 100,000 บาท และ 150,000 บาท ตามลำดับ คิดดอกเบี้ยทุนร้อยละ 2 ต่อปี ของทุน ณ วันต้นงวด คิดโบนัสให้ กุน ในฐานะหุ้นส่วนผู้จัดการ 5% ของกำไรสุทธิ หลังหักเงินเดือน และดอกเบี้ยทุน กำไรที่เหลือให้แบ่งเท่ากัน สมมติว่าสิ้นปีห้างหุ้นส่วนมีกำไรสุทธิ 400,000 บาท กร และกุนจะได้รับส่วนแบ่งกำไรขาดทุนดังนี้

	การแบ่งกำไร		
	กร	กุน	รวม
เงินเดือน (ทั้งปี)	100,000	150,000	250,000
ดอกเบี้ยทุน :			
กร = 200,000 x 2%	4,000		4,000
กุน = 300,000 x 2%		6,000	6,000
โบนัส - กุน :			
= (400,000 – 250,000 – 10,000) x 5%		7,000	7,000
ส่วนแบ่งกำไร (แบ่งเท่ากัน) :			
= $\frac{400,000 - 250,000 - 10,000 - 7,000}{2}$	<u>66,500</u>	<u>66,500</u>	<u>133,000</u>
รวม	<u>170,500</u>	<u>229,500</u>	<u>400,000</u>

การบันทึกบัญชีเป็นดังนี้

วิธีทูลงที่	วิธีทูลเปลี่ยนแปลง
25x1	25x1
ธ.ค. 31 กำไรขาดทูล 400,000	ธ.ค. 31 กำไรขาดทูล 400,000
กระแสทูล-กร 170,500	ทูล-กร 170,500
กระแสทูล-กุน 229,500	ทูล-กุน 229,500
แบ่งกำไรสุทธิประจำปี	แบ่งกำไรสุทธิประจำปี

ตัวอย่างที่ 2.8 จากตัวอย่างที่ 2.7 ถ้าคิดโบนัสให้ กุน ในฐานะหุ้นส่วนผู้จัดการ 5% ของกำไรสุทธิ หลังหักเงินเดือน ดอกเบี้ยทูล และโบนัส กำไรที่เหลือแบ่งเท่ากัน กร และกุนจะได้รับส่วนแบ่ง กำไรขาดทูลดังนี้

	การแบ่งกำไร		
	กร	กุน	รวม
เงินเดือน (ทั้งปี)	100,000	150,000	250,000
ดอกเบี้ยทูล :			
กร = 200,000 x 2%	4,000		4,000
กุน = 300,000 x 2%		6,000	6,000
โบนัส - กุน :			
= $(400,000 - 250,000 - 10,000) \times \frac{5}{105}$		6,667	6,667
ส่วนแบ่งกำไร (แบ่งเท่ากัน) :			
= $\frac{400,000 - 250,000 - 10,000 - 6,667}{2}$	<u>66,666.50</u>	<u>66,666.50</u>	<u>133,333</u>
รวม	<u>170,666.50</u>	<u>229,333.50</u>	<u>400,000</u>

การบันทึกบัญชีเป็นดังนี้

วิธีทุนคงที่	วิธีทุนเปลี่ยนแปลง
25x1 ธ.ค. 31 กำไรขาดทุน 400,000 กระแสทุน-กร 170,666.50 กระแสทุน-กุน 229,333.50 แบ่งกำไรสุทธิประจำปี	25x1 ธ.ค. 31 กำไรขาดทุน 400,000 ทุน-กร 170,666.50 ทุน-กุน 229,333.50 แบ่งกำไรสุทธิประจำปี

การบันทึกรายการปิดบัญชีของห้างหุ้นส่วน

ในวันสิ้นงวดบัญชี ห้างหุ้นส่วนต้องทำรายการปรับปรุง ปิดบัญชีรายได้และค่าใช้จ่ายเช่นเดียวกับกิจการเจ้าของคนเดียว ในกรณีที่ห้างหุ้นส่วนใช้วิธีทุนเปลี่ยนแปลงยอดคงเหลือในบัญชีกำไรขาดทุนจะถูกโอนไปบัญชีทุนเช่นเดียวกับกิจการเจ้าของคนเดียว แต่ในกรณีที่ห้างหุ้นส่วนใช้วิธีทุนคงที่ยอดคงเหลือในบัญชีกำไรขาดทุนจะถูกโอนไปบัญชีกระแสทุนตามอัตราส่วนแบ่งกำไรขาดทุน สำหรับงวดบัญชีใดที่ไม่ต้องการแบ่งกำไรขาดทุน ยอดคงเหลือในบัญชีกำไรขาดทุนจะถูกโอนไปบัญชีกำไรสุทธิที่ยังไม่ได้แบ่งและแสดงไว้ในงบดุลภายใต้หัวข้อส่วนของผู้เป็นหุ้นส่วนต่อท้ายบัญชีทุน

การแสดงผลการส่วนของผู้เป็นหุ้นส่วนจะแตกต่างจากกิจการเจ้าของคนเดียว เนื่องจากห้างหุ้นส่วนมีผู้เป็นหุ้นส่วนตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป จึงควรแสดงแยกส่วนของผู้เป็นหุ้นส่วนของแต่ละคนออกจากกันให้ชัดเจน ดังนี้

1. ในกรณีที่ใช้กระดาษทำการในการปิดบัญชี ควรมีช่องลงรายการส่วนได้เสียของผู้เป็นหุ้นส่วนแต่ละคน
2. ในบัญชีกำไรขาดทุน ตอนท้ายของบัญชีควรแสดงการแบ่งกำไรขาดทุนระหว่างผู้เป็นหุ้นส่วน
3. ในงบดุล กรณีที่เป็นห้างหุ้นส่วนจดทะเบียน การแสดงผลการในงบดุลจะแสดงรายละเอียดดังนี้
  - 3.1 ส่วนของผู้เป็นหุ้นส่วนจะแสดงบัญชีทุนของผู้เป็นหุ้นส่วนแต่ละคน และบัญชีกำไรสุทธิที่ยังไม่ได้แบ่ง

3.2 เจ้าหนี้และเงินกู้ยืมจากผู้เป็นหุ้นส่วน จะแสดงบัญชีเงินกู้จากผู้เป็นหุ้นส่วน และเจ้าหนี้ผู้เป็นหุ้นส่วนในกรณีที่บัญชีกระแสทุนของผู้เป็นหุ้นส่วนมียอดคงเหลือด้านเครดิต

3.3 ลูกหนี้และเงินให้กู้ยืมแก่ผู้เป็นหุ้นส่วน จะแสดงบัญชีลูกหนี้ผู้เป็นหุ้นส่วน ในกรณีที่บัญชีกระแสทุนของผู้เป็นหุ้นส่วนมียอดคงเหลือด้านเดบิต

เนื่องจากห้างหุ้นส่วนในประเทศไทยส่วนมากเป็นประเภทจดทะเบียน การแสดงบัญชีกระแสทุนของผู้เป็นหุ้นส่วนแยกออกจากบัญชีทุนเนื่องจากกฎหมายบังคับให้ระบุทุนของผู้เป็นหุ้นส่วนอย่างชัดเจน และทุกครั้งที่มีการเปลี่ยนแปลงทุนต้องแจ้งขอเปลี่ยนแปลงทุนที่จดทะเบียนไว้ทุกครั้งก่อน ดังนั้นบัญชีทุนจึงไม่ควรนำรายการอื่น ๆ ที่มีใช้ทุนมาปะปน นอกจากจะเป็นการเพิ่มทุนหรือถอนทุนเป็นการถาวร ซึ่งเป็นวิธีที่สอดคล้องกับการบันทึกบัญชีวิธีทุนคงที่

การแสดงผลของหุ้นส่วนในงบดุลอาจยาวเกินไป หากผู้เป็นหุ้นส่วนประสงค์จะทราบรายละเอียดเกี่ยวกับบัญชีทุนอาจจัดทำ งบแสดงทุนของผู้เป็นหุ้นส่วน (statement of partners' capitals) เพื่อแสดงรายละเอียดในบัญชีทุนตั้งแต่ต้นปีจนถึงงวดบัญชีของผู้เป็นหุ้นส่วนแต่ละคน

ตัวอย่างที่ 2.9 จากตัวอย่างที่ 2.7 นำมาจัดทำงบแสดงทุนของผู้เป็นหุ้นส่วนได้ดังนี้

ห้างหุ้นส่วน กรกน

งบแสดงทุนของผู้เป็นหุ้นส่วน

สำหรับปี สิ้นสุด วันที่ 31 ธันวาคม 25x1

(หน่วย:บาท)

	กร	กน	รวม
ทุน ณ วันที่ 1 มกราคม 25x1	200,000	300,000	500,000
บวก เพิ่มทุน (ลดทุน)	<u>30,000</u>	<u>(20,000)</u>	<u>10,000</u>
	230,000	280,000	510,000
บวก ส่วนแบ่งกำไร	<u>170,500</u>	<u>229,500</u>	<u>400,000</u>
	400,500	509,500	910,000
หัก เงินถอน	<u>5,000</u>	<u>-</u>	<u>5,000</u>
ทุน ณ วันที่ 31 มกราคม 25x1	<u>395,500</u>	<u>509,500</u>	<u>905,000</u>

งบการเงิน

การจัดทำงบการเงินของห้างหุ้นส่วนจะจัดขึ้นในวันสิ้นปีบัญชีโดยจัดทำงบดุล งบกำไรขาดทุน และหมายเหตุประกอบงบการเงิน ดังนี้ (กรมพัฒนาธุรกิจการค้า, 2547, หน้า 23-26)

1. งบดุล (balance sheet) เป็นงบที่แสดงถึงฐานะการเงินของกิจการ ณ วันใดวันหนึ่ง เกี่ยวกับสินทรัพย์ หนี้สิน และส่วนของผู้เป็นหุ้นส่วน โดยแสดงได้ดังนี้

ห้างหุ้นส่วนจดทะเบียน

งบดุล

ณ วันที่ 31 ธันวาคม พ.ศ. 25x1

สินทรัพย์

(หน่วย:บาท)

25x1

1. สินทรัพย์หมุนเวียน

- 1.1 เงินสดและเงินฝากสถาบันการเงิน
- 1.2 เงินลงทุนชั่วคราว
- 1.3 ลูกหนี้การค้า-สุทธิ
- 1.4 เงินให้กู้ยืมระยะสั้นแก่บุคคลหรือกิจการที่เกี่ยวข้องกัน
- 1.5 เงินให้กู้ยืมระยะสั้นอื่น
- 1.6 สินค้าคงเหลือ
- 1.7 สินทรัพย์หมุนเวียนอื่น

รวมสินทรัพย์หมุนเวียน

2. สินทรัพย์ไม่หมุนเวียน

- 2.1 เงินลงทุนระยะยาว
- 2.2 เงินให้กู้ยืมระยะยาวแก่บุคคลหรือกิจการที่เกี่ยวข้องกัน
- 2.3 เงินให้กู้ยืมระยะยาวอื่น
- 2.4 ที่ดิน อาคารและอุปกรณ์-สุทธิ
- 2.5 สินทรัพย์ไม่มีตัวตน
- 2.6 สินทรัพย์ไม่หมุนเวียนอื่น

รวมสินทรัพย์ไม่หมุนเวียน

รวมสินทรัพย์

หนี้สินและส่วนของผู้เป็นหุ้นส่วน

(หน่วย:บาท)

25x1

3. หนี้สินหมุนเวียน

- 3.1 เงินเบิกเกินบัญชีและเงินกู้ยืมระยะสั้นจากสถาบันการเงิน
- 3.2 เจ้าหนี้การค้า
- 3.3 เงินกู้ระยะยาวที่ถึงกำหนดชำระภายในหนึ่งปี
- 3.4 เงินกู้ยืมระยะสั้นจากบุคคลหรือกิจการที่เกี่ยวข้องกัน
- 3.5 เงินกู้ยืมระยะสั้นอื่น
- 3.6 หนี้สินหมุนเวียนอื่น

รวมหนี้สินหมุนเวียน

4. หนี้สินไม่หมุนเวียน

- 4.1 เงินกู้ยืมระยะยาวจากบุคคลหรือกิจการที่เกี่ยวข้องกัน
- 4.2 เงินกู้ยืมระยะยาวอื่น
- 4.3 ประมาณการหนี้สิน
- 4.4 หนี้สินไม่หมุนเวียนอื่น

รวมหนี้สินไม่หมุนเวียน

รวมหนี้สิน

5. ส่วนของผู้เป็นหุ้นส่วน

- 5.1 ทุนของผู้เป็นหุ้นส่วนแต่ละคน
- 5.2 ส่วนเกินทุนอื่น
- 5.3 ส่วนต่ำกว่าทุนอื่น
- 5.4 กำไร(ขาดทุน)สะสมยังไม่ได้แบ่ง

รวมส่วนของผู้เป็นหุ้นส่วน

รวมหนี้สินและส่วนของผู้เป็นหุ้นส่วน

2. งบกำไรขาดทุน (income statement) เป็นงบที่แสดงรายการเกี่ยวกับรายได้และค่าใช้จ่าย ซึ่งสามารถแสดงได้ 2 แบบ คือ

2.1 งบกำไรขาดทุนแบบขั้นเดียว ซึ่งแสดงได้ดังนี้

ห้างหุ้นส่วนจดทะเบียน

งบกำไรขาดทุนแบบขั้นเดียว

สำหรับปีสิ้นสุด วันที่ 31 ธันวาคม พ.ศ. 25x1

(หน่วย:บาท)

25x1

1. รายได้

1.1 รายได้จากการขายหรือการให้บริการ

1.2 รายได้อื่น

รวมรายได้

2. ค่าใช้จ่าย

2.1 ต้นทุนขายและหรือต้นทุนการให้บริการ

2.2 ค่าใช้จ่ายในการขายและบริหาร

2.3 ค่าใช้จ่ายอื่น

รวมค่าใช้จ่าย

3. กำไร(ขาดทุน)ก่อนดอกเบี้ยจ่ายและภาษีเงินได้

4. ดอกเบี้ยจ่าย

5. ภาษีเงินได้

6. กำไร(ขาดทุน)จากกิจกรรมตามปกติ

7. รายการพิเศษ – สุทธิ

8. กำไร(ขาดทุน)สุทธิ

2.2 งบกำไรขาดทุนแบบหลายชั้น ซึ่งแสดงได้ดังนี้

ห้างหุ้นส่วนจดทะเบียน งบกำไรขาดทุนแบบหลายชั้น สำหรับปีสิ้นสุด วันที่ 31 ธันวาคม พ.ศ. 25x1

(หน่วย:บาท)

25x1

1. รายได้จากการขายและหรือการให้บริการ
2. ต้นทุนขายและหรือต้นทุนการให้บริการ
3. กำไรขั้นต้น
4. ค่าใช้จ่ายในการขายและบริหาร
5. กำไร(ขาดทุน)จากการขายและหรือการให้บริการ
6. รายได้อื่น
7. ค่าใช้จ่ายอื่น
8. กำไร(ขาดทุน)ก่อนดอกเบี้ยและภาษีเงินได้
9. ดอกเบี้ยจ่าย
10. ภาษีเงินได้
11. กำไร(ขาดทุน)จากกิจกรรมตามปกติ
12. กำไร(ขาดทุน)สุทธิ

3. หมายเหตุประกอบงบการเงิน ควรแสดงข้อมูลเกี่ยวกับเกณฑ์ในการจัดทำงบการเงิน และนโยบายบัญชีที่กิจการเลือกใช้สำหรับรายการและเหตุการณ์ที่มีนัยสำคัญ เปิดเผยข้อมูลที่มาตรฐานบัญชีกำหนดซึ่งไม่ได้แสดงไว้ในส่วนอื่นของงบการเงิน ให้ข้อมูลเพิ่มเติมจากที่แสดงไว้ในงบการเงิน ซึ่งไม่ได้แสดงไว้ในส่วนอื่นของงบการเงิน แสดงข้อมูลอย่างมีระบบ ทั้งนี้อาจแบ่งได้ 2 ส่วน ดังนี้

3.1 สรุปนโยบายการบัญชีที่สำคัญ ก่อนอื่นควรทำความเข้าใจถึงนโยบายการบัญชี ซึ่งมีนักวิชาการได้ให้ความหมายของนโยบายการบัญชี ไว้หลายทัศนะ ดังนี้

นโยบายการบัญชี หมายถึง หลักการ โดยเฉพาะ หลักเกณฑ์ ประเพณีปฏิบัติ กฎเกณฑ์ หรือวิธีปฏิบัติที่กิจการใช้ในการจัดทำ และนำเสนองบการเงิน กิจการควรเปิดเผยนโยบายการบัญชี (สมาคมนักบัญชีและผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแห่งประเทศไทย, 2542, หน้า)

นโยบายการบัญชี หมายถึง หลักเกณฑ์ ประเพณีปฏิบัติ กฎ และวิธีปฏิบัติ เฉพาะที่กิจการใช้ในการจัดทำและนำเสนองบการเงินซึ่งกิจการควรเปลี่ยนแปลงนโยบายการบัญชีเมื่อมาตรฐานการบัญชีใหม่กำหนดให้เปลี่ยน หรือเมื่อมีการเปลี่ยนแปลงทำให้งบการเงินของ กิจการแสดงรายการหรือเหตุการณ์ทางบัญชีเหมาะสมยิ่งขึ้น (นุชจรี พิเชษฐกุล, 2547, หน้า 145)

จากความหมายของนโยบายการบัญชีดังกล่าวข้างต้นสรุปได้ว่า นโยบายการบัญชี หมายถึง หลักการ โดยเฉพาะ หลักเกณฑ์ ประเพณีปฏิบัติ กฎเกณฑ์ หรือวิธีปฏิบัติที่กิจการใช้ในการจัดทำ และนำเสนองบการเงิน ตามมาตรฐานการบัญชีที่มีกำหนด หรือมีการเปลี่ยนแปลงเพื่อให้งบการเงินแสดงรายการที่ถูกต้องเหมาะสมมากขึ้น นโยบายการบัญชีที่ควรเปิดเผย เช่น วิธีการรับรู้รายได้ เกณฑ์ในการจัดหางบการเงิน การตีราคาสินค้าคงเหลือ ที่ดิน อาคารและอุปกรณ์ สாரองตามกฎหมาย การเปลี่ยนแปลงทางบัญชี เป็นต้น

3.2 ข้อมูลเพิ่มเติมอื่น เป็นข้อมูลที่ให้รายละเอียดเพิ่มเติมเพื่อให้ผู้ใช้งบการเงิน ใช้ข้อมูลในการตัดสินใจได้อย่างมีประสิทธิภาพ เช่น ข้อจำกัดต่าง ๆ ในสิทธิเหนือสินทรัพย์ หลักประกันหนี้สิน นโยบายบัญชีที่ใช้สำหรับโครงการเงินบำนาญบำนาญ และเงินกองทุนสำรองเลี้ยงชีพ สิทธิหรือหนี้สินที่อาจเกิดขึ้น เป็นต้น

การกำหนดรายการย่อที่ต้องมีในงบการเงิน

กรมทะเบียนการค้าได้ออกประกาศกรมทะเบียนการค้า เรื่อง กำหนดรายการย่อที่ต้องมีในงบการเงิน พ.ศ. 2544 ซึ่งประกาศ ณ วันที่ 14 กันยายน พ.ศ. 2544 ออกตามความใน มาตรา 11 วรรคสาม ของพระราชบัญญัติการบัญชี พ.ศ. 2543 กำหนดให้งบการเงินของผู้มีหน้าที่จัดทำบัญชีต้องมีรายการย่อ ดังนี้

งบดุล

สินทรัพย์

1. สินทรัพย์หมุนเวียน (current assets)

1.1 เงินสดและเงินฝากสถาบันการเงิน (cash and deposits at financial institutions) เงินสด หมายถึง เงินสดในมือและเงินฝากธนาคารทุกประเภท แต่ไม่รวมเงินฝากประเภทที่ต้องจ่ายคืนเมื่อสิ้นระยะเวลาที่กำหนด ได้แก่

- 1.1.1 ธนบัตรและเหรียญกษาปณ์ที่ห้างหุ้นส่วนจดทะเบียนมีอยู่ รวมทั้ง เงินสดย่อย ธนาณัติ ตั๋วแลกเงินไปรษณีย์

- 1.1.2 เงินฝากธนาคารกระแสรายวันและออมทรัพย์ ทั้งนี้ ไม่รวมเงินฝากธนาคารประเภทจ่ายคืนเมื่อสิ้นระยะเวลา (เงินฝากประจำ) รวมทั้งบัตรเงินฝากที่ออกโดยธนาคารและสถาบันการเงิน ซึ่งกำหนดให้แสดงไว้ในรายการที่ 1.2 และ 2.1 แล้ว
- 1.1.3 เช็คที่ถึงกำหนดชำระแต่ยังมีได้นำฝาก เช็คเดินทาง คราฟต์ของธนาคาร

1.2 เงินลงทุนชั่วคราว (current investments) หมายถึง เงินลงทุนชั่วคราวตามที่กำหนดในมาตรฐานการบัญชีเงินลงทุนดังกล่าว ให้แสดงมูลค่าสุทธิหลังจากหักค่าเผื่อการปรับมูลค่าเงินลงทุนและค่าเผื่อการด้อยค่าเงินลงทุน

1.3 ลูกหนี้การค้าสุทธิ (trade account receivables, net) หมายถึง เงินที่ลูกค้านำชำระค่าสินค้าหรือค่าบริการที่ห้างหุ้นส่วนจดทะเบียน ได้ขายไปตามปกติและลูกหนี้ตามตัวเงินรับอันเกิดจากค่าสินค้าหรือบริการดังกล่าว ทั้งนี้ ให้รวมถึงลูกหนี้และตัวเงินรับการค้าที่เป็นกรรมการ พนักงาน ลูกจ้างและกิจการที่เกี่ยวข้องกันด้วยลูกหนี้การค้าดังกล่าว ให้แสดงมูลค่าสุทธิหลังจากหักค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญ

1.4 เงินให้กู้ยืมระยะสั้นแก่บุคคลหรือกิจการที่เกี่ยวข้องกัน (short-term loans to related parties) หมายถึง เงินให้กู้ยืมระยะสั้นแก่บุคคลหรือกิจการที่เกี่ยวข้องกัน รวมทั้งลูกหนี้ในลักษณะอื่นใดซึ่งจัดเป็นสินทรัพย์หมุนเวียน นอกจากลูกหนี้ที่เกิดจากการซื้อสินค้าหรือบริการ ซึ่งกำหนดให้แสดงไว้ในรายการที่ 1.3

ทั้งนี้ ความหมายของบุคคลหรือกิจการที่เกี่ยวข้องกันให้เป็นไปตามที่กำหนดในมาตรฐานการบัญชี

1.5 เงินให้กู้ยืมระยะสั้นอื่น (other short-term loans) หมายถึง เงินให้กู้ยืมระยะสั้นอื่นที่ไม่สามารถจัดเข้ารายการที่ 1.4 ได้

1.6 สินค้าคงเหลือ (inventories) หมายถึง สินค้าสำเร็จรูป งานหรือสินค้าระหว่างทำ วัตถุดิบและวัสดุที่ใช้ในการผลิตเพื่อขายหรือให้บริการตามปกติของห้างหุ้นส่วนจดทะเบียน

1.7 สินทรัพย์หมุนเวียนอื่น (other current assets) หมายถึง ค่าใช้จ่ายล่วงหน้ารายได้ค้างรับ และสินทรัพย์หมุนเวียนอื่นใด นอกจากที่กำหนดให้แสดงไว้ในรายการที่ 1.1 ถึงรายการที่ 1.6

2. สินทรัพย์ไม่หมุนเวียน (non-current assets)

2.1 เงินลงทุนระยะยาว (long-term investments) หมายถึง เงินลงทุนระยะยาวตามที่กำหนดในมาตรฐานการบัญชีเงินลงทุนดังกล่าว ให้แสดงมูลค่าสุทธิหลังจากหักค่าเผื่อการปรับมูลค่าหรือค่าเผื่อการด้อยค่าของเงินลงทุน

2.2 เงินให้กู้ยืมระยะยาวแก่บุคคลหรือกิจการที่เกี่ยวข้องกัน (long-term loans to related parties) หมายถึง เงินให้กู้ยืมแก่บุคคลหรือกิจการที่เกี่ยวข้องกันตามคำนิยามในรายการที่ 1.4 ซึ่งไม่จัดเป็นสินทรัพย์หมุนเวียน

2.3 เงินให้กู้ยืมระยะยาวอื่น (other long-term investments) หมายถึง เงินให้กู้ยืมแก่บุคคลอื่นหรือกิจการอื่นที่มีใช่บุคคลหรือกิจการที่เกี่ยวข้องกันนอกจากที่กำหนดให้แสดงไว้ในรายการที่ 2.2

2.4 ที่ดิน อาคารและอุปกรณ์สุทธิ (property, plant and equipment, net) หมายถึง สินทรัพย์ที่มีตัวตนที่กิจการมีไว้เพื่อใช้ประโยชน์ในการผลิต เพื่อใช้ในการจำหน่ายสินค้าหรือให้บริการ เพื่อให้เช่าหรือเพื่อใช้ในการบริหารงาน โดยกิจการคาดว่าจะใช้ประโยชน์มากกว่าหนึ่งรอบปีบัญชี

สินทรัพย์ดังกล่าวให้แสดงมูลค่าสุทธิหลังจากหักค่าเสื่อมราคาสะสม และค่าเผื่อการด้อยค่าของสินทรัพย์

2.5 สินทรัพย์ไม่มีตัวตน (intangible assets) หมายถึง สินทรัพย์ที่ไม่มีรูปร่างซึ่งก่อให้เกิดประโยชน์เชิงเศรษฐกิจในอนาคตแก่กิจการ เช่น ลิขสิทธิ์ สิทธิบัตร สัมปทาน หรือค่าความนิยม เป็นต้น

2.6 สินทรัพย์ไม่หมุนเวียนอื่น (other non-current assets) หมายถึง สินทรัพย์ไม่หมุนเวียนอื่นใดนอกจากที่กำหนดให้แสดงไว้ในรายการที่ 2.1 ถึงรายการที่ 2.5

หนี้สินและส่วนของผู้เป็นหุ้นส่วน

3. หนี้สินหมุนเวียน (current liabilities)

3.1 เงินเบิกเกินบัญชีและเงินกู้ยืมระยะสั้นจากสถาบันการเงิน (bank overdrafts and short-term loans from financial institutions) หมายถึง เงินเบิกเกินบัญชีธนาคาร หนี้สินที่เกิดขึ้นจากการกู้ยืมระยะสั้นจากธนาคารพาณิชย์หรือสถาบันการเงินอื่น รวมทั้งการขายหรือขายช่วงลดตัวเงินกับสถาบันการเงิน ซึ่งจัดเป็นหนี้สินหมุนเวียน

3.2 เจ้าหนี้การค้า (trade account payables) หมายถึง เงินที่ค้างหุ้นส่วนจดทะเบียนค้างชำระค่าสินค้าหรือค่าบริการที่ซื้อมาเพื่อขายหรือเพื่อใช้ในการผลิตสินค้าหรือ

บริการตามปกติธุระ และตัวเงินจ่ายที่ห่างหุ้นส่วนจดทะเบียนออกให้เพื่อชำระค่าสินค้าหรือบริการดังกล่าว ทั้งนี้ให้รวมถึงเจ้าหนี้และตัวเงินจ่ายการค้าที่เป็นกรรมการ พนักงาน ลูกจ้าง และกิจการที่เกี่ยวข้องกันด้วย

3.3 เงินกู้ยืมระยะยาวที่ถึงกำหนดชำระภายในหนึ่งปี (current portion of long-term loans) หมายถึง เงินกู้ยืมระยะยาวที่จะถึงกำหนดชำระคืนในรอบระยะเวลาบัญชีถัดไป

3.4 เงินกู้ยืมระยะสั้นจากบุคคลหรือกิจการที่เกี่ยวข้องกัน (short-term loans from related parties) หมายถึง เงินกู้ยืมระยะสั้นและเงินทรองจากบุคคลหรือกิจการที่เกี่ยวข้องกัน รวมทั้งหนี้สินในลักษณะอื่นใดซึ่งจัดเป็นหนี้สินหมุนเวียน นอกจากหนี้สินที่เกิดจากการซื้อสินค้าหรือบริการ ซึ่งกำหนดให้แสดงไว้ในรายการที่ 3.2

3.5 เงินกู้ยืมระยะสั้นอื่น (other short-term loans) หมายถึง เงินกู้ยืมระยะสั้นอื่นนอกจากที่กำหนดให้แสดงไว้ในรายการที่ 3.3 ถึงรายการที่ 3.4

3.6 หนี้สินหมุนเวียนอื่น (other current liabilities) หมายถึง ค่าใช้จ่ายค้างจ่าย รายได้รับล่วงหน้า และหนี้สินหมุนเวียนอื่นใด นอกจากที่กำหนดให้แสดงไว้ในรายการที่ 3.1 ถึงรายการที่ 3.5

4. หนี้สินไม่หมุนเวียน (non-current liabilities)

4.1 เงินกู้ยืมระยะยาวจากบุคคลหรือกิจการที่เกี่ยวข้องกัน (long-term loans from related parties) หมายถึง เงินกู้ยืมระยะยาวที่ห่างหุ้นส่วนจดทะเบียนกู้ยืมจากบุคคลหรือกิจการที่เกี่ยวข้องกัน รวมทั้งหนี้สินในลักษณะอื่นใด ซึ่งจัดเป็นหนี้สินไม่หมุนเวียน

4.2 เงินกู้ยืมระยะยาวอื่น (other long-term loans) หมายถึง เงินกู้ยืมจากบุคคล ธรรมดาหรือนิติบุคคลอื่น รวมทั้งจากธนาคารพาณิชย์และสถาบันการเงินที่ถึงกำหนดชำระคืนเกินกว่าหนึ่งปีนับจากวันที่ในงบการเงิน ทั้งนี้ไม่รวมหนี้สินที่กำหนดให้แสดงไว้ในรายการที่ 4.1

4.3 ประมาณการหนี้สิน (provisions) หมายถึง หนี้สินที่มีความไม่แน่นอนเกี่ยวกับจังหวะเวลาหรือจำนวนเงินที่ต้องจ่ายชำระซึ่งห่างหุ้นส่วนจดทะเบียนสามารถประมาณมูลค่าหนี้สินนั้นได้อย่างน่าเชื่อถือ และเป็นภาระผูกพันในปัจจุบันซึ่งมีความเป็นไปได้ค่อนข้างแน่ที่จะทำให้ห่างหุ้นส่วนจดทะเบียนสูญเสียทรัพย์สินที่มีประโยชน์เชิงเศรษฐกิจต่อห่างหุ้นส่วนจดทะเบียนเพื่อจ่ายชำระภาระผูกพันดังกล่าว

4.4 หนี้สินไม่หมุนเวียนอื่น (other non-current liabilities) หมายถึง หนี้สินไม่หมุนเวียนอื่นนอกจากที่กำหนดให้แสดงไว้ในรายการที่ 4.1 ถึงรายการที่ 4.3

5. ส่วนของผู้เป็นหุ้นส่วน (partners' equity)

5.1 ทุนของผู้เป็นหุ้นส่วนแต่ละคน (partners' capital) หมายถึง เงินลงทุนของผู้เป็นหุ้นส่วนไม่ว่าจะลงทุนด้วยเงินสด หรือสินทรัพย์อื่นก็ตาม ทั้งนี้ต้องแสดงเงินทุนของผู้เป็นหุ้นส่วนแต่ละคน

5.2 ส่วนเกินทุนอื่น (other surpluses) หมายถึง ส่วนเกินทุนที่เกิดจากรายการต่าง ๆ เช่น ส่วนเกินทุนจากการตีราคาสินทรัพย์เพิ่ม ส่วนเกินของราคาตามบัญชีกับมูลค่ายุติธรรมของเงินลงทุน เป็นต้น ทั้งนี้ต้องเป็นไปตามเกณฑ์ที่มาตรฐานการบัญชีกำหนด

5.3 ส่วนต่ำกว่าทุนอื่น (other deficits) หมายถึง ส่วนต่ำกว่าทุนที่เกิดจากรายการต่าง ๆ เช่น ส่วนต่ำกว่าระหว่างราคาตามบัญชีกับมูลค่ายุติธรรมของเงินลงทุน เป็นต้น ทั้งนี้ต้องเป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐานการบัญชีกำหนด

5.4 กำไร (ขาดทุน) สะสมยังไม่ได้แบ่ง (unappropriated retained earnings) หมายถึง กำไรสะสมและกำไรสุทธิของรอบระยะเวลาบัญชีปัจจุบันคงเหลือที่ยังไม่ได้แบ่งให้ผู้เป็นหุ้นส่วนในกรณีที่มียอดดุลสุทธิเป็นผลขาดทุนสะสม ให้แสดงจำนวนเงินไว้ในเครื่องหมายวงเล็บและเรียกเป็น ขาดทุนสะสม

งบกำไรขาดทุน แสดงแบบขั้นเดียว

1. รายได้ (revenues)

1.1 รายได้จากการขายและหรือการให้บริการ (revenues from the sale of goods and the rendering of services) หมายถึง รายได้ที่เกิดจากการขายสินค้า สิทธิ หรือบริการ ซึ่งเป็นธุรกิจหลักของห้างหุ้นส่วนจดทะเบียน เพื่อแลกเปลี่ยนกับเงินสด สิทธิเรียกร้องให้ชำระเงินหรือสิ่งอื่นที่มีมูลค่าคิดเป็นเงินได้ ทั้งนี้ให้แสดงเป็นยอดสุทธิหลังหักรายการรับคืนและส่วนลดแล้ว โดยแยกแสดงเป็นรายได้แต่ละประเภท เช่น รายได้จากการขายสินค้า รายได้จากการให้บริการ

1.2 รายได้อื่น (other incomes) หมายถึง รายได้จากการดำเนินงานนอกจากที่กำหนดให้แสดงไว้ในรายการที่ 1.1 ทั้งนี้ให้รวมกำไรอื่นที่ไม่จัดเป็นรายการพิเศษ เช่น กำไรจากการขายเงินลงทุน ที่ดิน อาคาร อุปกรณ์ และสินทรัพย์อื่น เป็นต้น ในกรณีที่มิได้ใช้จ่ายในการขายสินทรัพย์ดังกล่าวให้นำมาหักจากรายการนี้เพื่อแสดงยอดสุทธิ กรณีที่ยอดสุทธิเป็นผลขาดทุนให้แสดงไว้ในรายการที่ 2.3

2. ค่าใช้จ่าย (expenses)

2.1 ต้นทุนขายและหรือต้นทุนการให้บริการ (costs of the sale of goods and the rendering of services) หมายถึง ต้นทุนของสินค้า สิทธิ หรือบริการที่ขาย รวมถึงราคาซื้อ ต้นทุนการผลิต และค่าใช้จ่ายต่าง ๆ ที่จ่ายไปเพื่อให้สินค้าอยู่ในสภาพพร้อมที่จะขาย โดยแยกแสดงเป็นต้นทุนตามประเภทของธุรกิจหลักของกิจการตามที่ได้แสดงไว้ในรายการที่ 1 เช่น ต้นทุนของสินค้าที่ขาย ต้นทุนของการให้บริการ เป็นต้น

2.2 ค่าใช้จ่ายในการขายและบริหาร (selling and administrative expenses) หมายถึง ค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้นอันเนื่องมาจากการขาย และค่าใช้จ่ายทั่วไปที่เกิดขึ้นในการดำเนินงานอันเป็นส่วนรวม ทั้งนี้ ไม่รวมค่าใช้จ่ายอื่นและดอกเบี้ยจ่าย ซึ่งกำหนดให้แสดงไว้ในรายการที่ 2.3 และรายการที่ 4

2.3 ค่าใช้จ่ายอื่น (other expenses) หมายถึง ค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานนอกจากที่กำหนดให้แสดงไว้ในรายการที่ 2.1 ถึง 2.2 ทั้งนี้ ให้รวมถึงขาดทุนอื่นที่ไม่จัดเป็นรายการพิเศษ เช่น ขาดทุนจากการขายเงินลงทุน ที่ดินอาคาร อุปกรณ์ และสินทรัพย์อื่น และขาดทุนจากการหยุดงานของพนักงาน เป็นต้น ในกรณีที่มีรายได้จากการขายสินทรัพย์ดังกล่าวให้นำมาหักจากรายการนี้เพื่อแสดงยอดสุทธิ

3. กำไร (ขาดทุน) ก่อนดอกเบี้ยจ่ายและภาษีเงินได้ (profit (loss) before interest and income tax expenses) หมายถึง ยอดรวมรายได้หักด้วยยอดรวมค่าใช้จ่าย แต่ก่อนหักดอกเบี้ยจ่าย และก่อนภาษีเงินได้ หากมีผลขาดทุนให้แสดงจำนวนเงินไว้ในเครื่องหมายวงเล็บ

4. ดอกเบี้ยจ่าย (interest expenses) หมายถึง ดอกเบี้ยหรือค่าตอบแทนเนื่องจากการใช้ประโยชน์จากเงินหรือเงินทุน

5. ภาษีเงินได้ (income tax expenses) หมายถึง ภาษีเงินได้นิติบุคคลที่คำนวณขึ้นตามวิธีการบัญชีหรือตามบทบัญญัติแห่งประมวลรัษฎากร

6. กำไร (ขาดทุน) จากกิจกรรมตามปกติ (profit (loss) from ordinary activities) หมายถึง กำไร (ขาดทุน) จากกิจกรรมซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการประกอบธุรกิจของห้างหุ้นส่วนจดทะเบียน หรือเกิดขึ้นจากการดำเนินงานตามปกติของห้างหุ้นส่วนจดทะเบียน รวมทั้งกิจกรรมอื่นซึ่งเกี่ยวเนื่องกับการประกอบธุรกิจหรือการดำเนินงานดังกล่าว

7. รายการพิเศษสุทธิ (extraordinary items, net) หมายถึง รายได้หรือค่าใช้จ่ายที่เกิดจากรายการหรือเหตุการณ์ทางบัญชีที่มีความแตกต่างอย่างชัดเจนจากการดำเนินงานตามปกติของกิจการ และไม่คาดว่าจะเกิดขึ้นเป็นประจำหรือเกิดขึ้นไม่บ่อย เช่น ค่าเสียหายที่เกิดจากไฟไหม้

น้ำท่วม หรือภัยธรรมชาติอย่างอื่น เป็นต้น รายการพิเศษนี้ให้แสดงเป็นยอดสุทธิจากภาษีเงินได้ที่เกี่ยวข้องกับกรณีที่รายการพิเศษเป็นผลขาดทุน ให้แสดงจำนวนเงินไว้ในเครื่องหมายวงเล็บ

8. กำไร (ขาดทุน) สุทธิ (net profit (loss)) หมายถึง กำไรหรือขาดทุนหลังจากหักหรือรวมรายการพิเศษแล้ว หากมีผลขาดทุนสุทธิให้แสดงจำนวนเงินไว้ในเครื่องหมายวงเล็บ

งบกำไรขาดทุน แสดงแบบหลายชั้น

1. รายได้จากการขายและหรือการให้บริการ (revenues from the sale of goods and the rendering of services) หมายถึง รายได้ที่เกิดจากการขายสินค้า สิทธิ หรือบริการ ซึ่งเป็นธุรกิจหลักของห้างหุ้นส่วนจดทะเบียนเพื่อแลกเปลี่ยนกับเงินสด สิทธิเรียกร้องให้ชำระเงิน หรือสิ่งอื่นที่มีมูลค่าคิดเป็นเงินได้ ทั้งนี้ให้แสดงเป็นยอดสุทธิหลังหักรายการรับคืนและส่วนลดแล้ว โดยแยกแสดงเป็นรายได้แต่ละประเภท เช่น รายได้จากการขายสินค้า รายได้จากการให้บริการ

2. ต้นทุนขายและหรือต้นทุนการให้บริการ (costs of the sale of goods and the rendering of services) หมายถึง ต้นทุนของสินค้า สิทธิ หรือบริการที่ขาย รวมถึงราคาซื้อต้นทุนการผลิต และค่าใช้จ่ายต่าง ๆ ที่จ่ายไปเพื่อให้สินค้าอยู่ในสภาพพร้อมที่จะขาย โดยแยกแสดงเป็นต้นทุนตามประเภทของธุรกิจหลักของกิจการตามที่ได้แสดงไว้ในรายการที่ 1 เช่น ต้นทุนของสินค้าที่ขาย ต้นทุนของการให้บริการ เป็นต้น

3. กำไรขั้นต้น (gross profit) หมายถึง ส่วนของรายได้จากการขายสินค้าและหรือบริการสุทธิที่สูงกว่าต้นทุนขายและหรือต้นทุนของการให้บริการ

4. ค่าใช้จ่ายในการขายและบริหาร (selling and administrative expenses) หมายถึง ค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้นอันเนื่องมาจากการขาย และค่าใช้จ่ายทั่วไปที่เกิดขึ้นในการดำเนินงานอันเป็นส่วนรวม ทั้งนี้ ไม่รวมค่าใช้จ่ายอื่นและดอกเบี้ยจ่าย ซึ่งกำหนดให้แสดงไว้ในรายการที่ 7 และ 9

5. กำไร (ขาดทุน) จากการขายและหรือการให้บริการ (profit (loss) from the sale of goods and the rendering of services) หมายถึง กำไร (ขาดทุน) จากการขายและหรือการให้บริการซึ่งไม่รวมรายได้อื่นและค่าใช้จ่ายอื่นที่กำหนดให้แสดงในรายการที่ 6 และ 7

6. รายได้อื่น (other incomes) หมายถึง รายได้จากการดำเนินงานนอกจากที่กำหนดให้แสดงไว้ในรายการที่ 1 ทั้งนี้ให้รวมกำไรอื่นที่ไม่จัดเป็นรายการพิเศษ เช่น กำไรจากการขายเงินลงทุน ที่ดิน อาคาร อุปกรณ์ และสินทรัพย์อื่น เป็นต้น ในกรณีที่มีค่าใช้จ่ายในการขายสินทรัพย์ดังกล่าวให้นำมาหักจากรายการนี้เพื่อแสดงยอดสุทธิ

7. ค่าใช้จ่ายอื่น (other expenses) หมายถึง ค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานนอกจากที่กำหนดให้แสดงไว้ในรายการที่ 2 และ 4 ทั้งนี้ให้รวมถึงขาดทุนอื่นที่ไม่จัดเป็นรายการพิเศษ เช่น ขาดทุนจากการขายเงินลงทุน ที่ดินอาคาร อุปกรณ์ และสินทรัพย์อื่น และขาดทุนจากการหยุดงานของพนักงาน เป็นต้น ในกรณีที่มีรายได้จากการขายสินทรัพย์ดังกล่าว ให้นำมาหักจากรายการนี้เพื่อแสดงยอดสุทธิ

8. กำไร (ขาดทุน) ก่อนดอกเบี้ยจ่ายและภาษีเงินได้ (profit (loss) before interest and income tax expenses) หมายถึง ยอดรวมรายได้หักด้วยยอดรวมค่าใช้จ่าย แต่ก่อนหักดอกเบี้ยจ่าย และก่อนภาษีเงินได้หากมีผลขาดทุนให้แสดงจำนวนเงินไว้ในเครื่องหมายวงเล็บ

9. ดอกเบี้ยจ่าย (interest expenses) หมายถึง ดอกเบี้ยหรือค่าตอบแทนเนื่องจากการใช้ประโยชน์จากเงินหรือเงินทุน

10. ภาษีเงินได้ (income tax expenses) หมายถึง ภาษีเงินได้นิติบุคคลที่คำนวณขึ้นตามวิธีการบัญชีหรือตามบทบัญญัติแห่งประมวลรัษฎากร

11. กำไร (ขาดทุน) จากกิจกรรมตามปกติ (profit (loss) from ordinary activities) หมายถึง กำไร (ขาดทุน) จากกิจกรรมซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการประกอบธุรกิจของห้างหุ้นส่วนจดทะเบียน หรือเกิดขึ้นจากการดำเนินงานตามปกติของห้างหุ้นส่วนจดทะเบียน รวมทั้งกิจกรรมอื่นซึ่งเกี่ยวเนื่องกับการประกอบธุรกิจหรือการดำเนินงานดังกล่าว

12. รายการพิเศษ-สุทธิ (extraordinary items, net) หมายถึง รายได้หรือค่าใช้จ่ายที่เกิดจากรายการหรือเหตุการณ์ทางบัญชีที่มีความแตกต่างอย่างชัดเจนจากการดำเนินงานตามปกติของกิจการ และไม่คาดว่าจะเกิดขึ้นเป็นประจำหรือเกิดขึ้นไม่บ่อย เช่น ค่าเสียหายที่เกิดจากไฟไหม้ น้ำท่วม หรือภัยธรรมชาติอย่างอื่น เป็นต้น รายการพิเศษนี้ ให้แสดงเป็นยอดสุทธิจากภาษีเงินได้ที่เกี่ยวข้องในกรณีที่รายการพิเศษเป็นผลขาดทุน ให้แสดงจำนวนเงินไว้ในเครื่องหมายวงเล็บ

13. กำไร (ขาดทุน) สุทธิ (net profit (loss)) หมายถึง กำไรหรือขาดทุนหลังจากหักหรือรวมรายการพิเศษแล้ว หากมีผลขาดทุนสุทธิให้แสดงจำนวนเงินไว้ในเครื่องหมายวงเล็บ

ความแตกต่างในการแสดงส่วนทุนของห้างหุ้นส่วนและบริษัท

การแสดงส่วนทุนในงบการเงินของห้างหุ้นส่วนจดทะเบียนและบริษัทจำกัดต้องจัดทำให้เป็นไปตามมาตรฐานการบัญชีและประกาศของกรมพัฒนาธุรกิจการค้า เรื่อง กำหนดรายการย่อที่ต้องมีในงบการเงิน พ.ศ. 2544 สำหรับงบการเงินที่มีรอบปีบัญชีเริ่มต้นในหรือหลัง

วันที่ 1 มกราคม 2545 เป็นต้นไป แบบรายการย่อดังกล่าวจะเป็นแนวทางที่กำหนดให้แสดงรายการแยกเป็นแต่ละบรรทัดพร้อมจำนวนเงินหากมีรายการตามที่กำหนดต้องแสดงไว้ในงบการเงินตามประเภทและลักษณะของรายการนั้น แต่หากรายการใดไม่มีก็ไม่จำเป็นต้องแสดง หรือหากรายการใดที่ต้องการแสดงรายการเพิ่มจากประกาศกรมพัฒนาธุรกิจการค้าก็สามารถนำมาแสดงเพิ่มเติมได้ตามความจำเป็น

ทั้งนี้ความแตกต่างในการแสดงส่วนทุนของห้างหุ้นส่วนและบริษัทจะมีความแตกต่างกัน โดยห้างหุ้นส่วนจะระบุชื่อบัญชีทุนของหุ้นส่วนแต่ละคนที่น่ามาลง แต่บริษัทจะแสดงทุนโดยการแบ่งทุนเป็นหุ้น ๆ มูลค่าหุ้นละเท่า ๆ กัน และมีได้ระบุว่าเป็นของผู้ใดในงบการเงิน ซึ่งอาจแสดงได้ดังนี้

ตารางที่ 4.1 เปรียบเทียบการแสดงส่วนทุนของห้างหุ้นส่วนและบริษัท

ห้างหุ้นส่วนจดทะเบียน	บริษัทจำกัด
<p>ส่วนของผู้เป็นหุ้นส่วน</p> <p>1. ทุนของผู้เป็นหุ้นส่วนแต่ละคน</p> <p> ทุน – นาย ก</p> <p> ทุน – นาย ข</p> <p>2. ส่วนเกินทุนอื่น</p> <p>3. ส่วนต่ำกว่าทุนอื่น</p> <p>4. กำไร(ขาดทุน)สะสมยังไม่ได้แบ่ง</p> <p>รวมส่วนของผู้เป็นหุ้นส่วน</p>	<p>ส่วนของผู้ถือหุ้น</p> <p>1. ทุนเรือนหุ้น</p> <p> 1.1 ทุนจดทะเบียน</p> <p> 1.1.1 หุ้นบุริมสิทธิ</p> <p> 1.1.2 หุ้นสามัญ</p> <p> 1.2 ทุนที่ออกและชำระแล้ว</p> <p> 1.2.1 หุ้นบุริมสิทธิ</p> <p> 1.2.2 หุ้นสามัญ</p> <p>2. ส่วนเกิน (ต่ำกว่า) ทุน</p> <p> 2.1 ส่วนเกินมูลค่าหุ้นบุริมสิทธิ</p> <p> 2.2 ส่วนเกินมูลค่าหุ้นสามัญ</p> <p> 2.3 ส่วนเกินทุนอื่น</p> <p> 2.4 ส่วนต่ำกว่าทุนอื่น</p> <p>3. กำไร (ขาดทุน) สะสม</p> <p> 3.1 จัดสรรแล้ว</p> <p> 3.2 ยังไม่ได้จัดสรร</p> <p>รวมส่วนของผู้ถือหุ้น</p>

สรุป

การบันทึกบัญชีของห้างหุ้นส่วน มี 2 วิธี คือ วิธีทุนคงที่ และวิธีทุนเปลี่ยนแปลง โดยวิธีทุนคงที่ จะบันทึกเฉพาะทุนที่นำมาลงเท่านั้น มีบัญชีที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ บัญชีทุน และบัญชีเงินถอน ซึ่งบัญชีทุน ใช้บันทึกเกี่ยวกับการลงทุนครั้งแรก การเพิ่มทุน การลดทุน บัญชีกระแสทุน ใช้บันทึกรายการที่ทำให้ส่วนได้เสียของหุ้นส่วนเปลี่ยนแปลง และบัญชีเงินถอน ใช้บันทึกการถอนกำไรไปใช้ล่วงหน้า ส่วนวิธีทุนเปลี่ยนแปลง จะบันทึกเงินทุนของหุ้นส่วนแต่ละคนเพียงบัญชีเดียว มีบัญชีที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ บัญชีทุน และบัญชีกระแสทุน ซึ่งบัญชีทุน ใช้บันทึกเกี่ยวกับการลงทุนครั้งแรก การเพิ่มทุน การลดทุน รายการที่ทำให้ส่วนได้เสียของหุ้นส่วนเปลี่ยนแปลง และบัญชีเงินถอน ใช้บันทึกการถอนกำไรไปใช้ล่วงหน้า

การแบ่งกำไรขาดทุน ที่นิยมปฏิบัติ ได้แก่ แบ่งเท่ากัน แบ่งตามอัตราส่วนที่ตกลง แบ่งตามอัตราส่วนทุน แบ่งกำไรขาดทุน โดยให้เงินเดือน และกำไรหรือขาดทุนส่วนที่เหลือแบ่งในอัตราที่ตกลง แบ่งกำไรขาดทุน โดยให้เงินเดือน ดอกเบี้ยทุนและกำไรหรือขาดทุนส่วนที่เหลือแบ่งในอัตราที่ตกลง แบ่งกำไรขาดทุน โดยให้เงินเดือน ดอกเบี้ยทุน โบนัส และกำไรหรือขาดทุนส่วนที่เหลือแบ่งในอัตราที่ตกลง นอกจากนี้หากมิได้มีการตกลงไว้ในสัญญาจัดตั้งห้างหุ้นส่วนตามกฎหมายให้แบ่งกำไรตามส่วนที่ลงทุน

งบการเงินของห้างหุ้นส่วนที่ต้องจัดทำขึ้นในวันสิ้นสิ้นงวดบัญชี ได้แก่ งบดุล งบกำไรขาดทุน งบแสดงการเปลี่ยนแปลงในส่วนของผู้เป็นหุ้นส่วนหรืองบกำไรขาดทุนเบ็ดเสร็จ และหมายเหตุประกอบงบการเงิน

แบบฝึกหัดท้ายบท

1. การบันทึกบัญชีของห้างหุ้นส่วนมีกี่วิธี อะไรบ้าง และแตกต่างกันอย่างไร
2. การแบ่งกำไรขาดทุนมีกี่วิธี อะไรบ้าง
3. การแบ่งกำไรตามวิธีอัตราส่วนทุนมีกี่วิธี อะไรบ้าง
4. ห้างหุ้นส่วนต้องจัดทำงบการเงินใดบ้าง
5. งบการเงินของห้างหุ้นส่วนกับกิจการเจ้าของคนเดียวแตกต่างกันอย่างไร
6. ชวลิต สุเทพ และวิเศษ ตกลงกันจัดตั้งห้างหุ้นส่วน โดยผู้เป็นหุ้นส่วนนำสินทรัพย์มาลงทุน ดังนี้

ชวลิต เงินสด 240,000 บาท

รถยนต์มูลค่า 400,000 บาท

ค่าเสื่อมราคาสะสม-รถยนต์ 16,000 บาท

อุปกรณ์ 480,000 บาท

สุเทพ เงินสด 560,000 บาท

อาคาร 640,000 บาท

ค่าเสื่อมราคาสะสม-อาคาร 360,000 บาท

วิเศษ นำแรงงานมาลงทุนในฐานะผู้จัดการ โดยประเมินมูลค่าของแรงงานในราคา 1,000,000 บาท และผู้เป็นหุ้นส่วนตกลงกันว่าจะไม่มีการคืนทุนสำหรับมูลค่าของแรงงานที่มานี้

ให้ทำ บันทึกรายการข้างต้น ในสมุดรายวันทั่วไป

7. ห้างหุ้นส่วนอนุสาร มีรายการเกี่ยวกับทุนในระหว่างปี 25x3 ดังต่อไปนี้

25x3

ม.ค. 1 นายอนุ และนายสาระ ได้ตกลงร่วมกันจัดตั้งห้างหุ้นส่วนอนุสาร โดยนำเงินสด มาลงทุน 10,000 บาท และ 20,000 บาท ตามลำดับ และแบ่งผลกำไรขาดทุนใน อัตราส่วนทุนเมื่อเริ่มดำเนินกิจการ

มี.ค. 13 นายสาระนำอุปกรณ์มาลงทุนเพิ่ม 100,000 บาท

มี.ย. 22 นายอนุนำรถยนต์มูลค่า 200,000 บาท มาลงทุนเพิ่ม

ก.ย. 18 นายอนุถอนเงินไปใช้ส่วนตัว 10,000 บาท

พ.ย. 9 นายสาระถอนเงินทุนคืนไป 20,000 บาท

ช.ค. 31 ห้างหุ้นส่วนมีกำไรสุทธิ 54,000 บาท ผู้เป็นหุ้นส่วนได้นำกำไรสุทธิจำนวน 40,000 บาทแบ่งกันตามข้อตกลง กำไรสุทธิที่เหลือให้แบ่งเท่ากัน

ให้ทำ บันทึกรายการข้างต้นในสมุดรายวันทั่วไป

8. บัญชีทุนของหุ้นส่วน ตู๊ก และตา ประกอบด้วยรายละเอียดดังต่อไปนี้

นาย ตู๊ก			นาย ตา		
ม.ค. 1	ยอดยกมาต้นงวด	31,200	ม.ค. 1	ยอดยกมาต้นงวด	19,800
มี.ค. 30	ลงทุนเพิ่ม	3,600	พ.ค. 18	ลงทุนเพิ่ม	6,000
พ.ค. 10	ลงทุนเพิ่ม	8,400	ส.ค. 24	เงินถอน	2,400
ก.ค. 25	เงินถอน	4,800	ช.ค. 31	ยอดยกไป ณ สิ้นงวด	23,400
ช.ค. 31	ยอดยกไป ณ สิ้นงวด	38,400			

เมื่อวันที่ 31 ธันวาคม บัญชีกำไรขาดทุนแสดงยอดเครดิต 28,560 บาท

ให้ทำ บันทึกรายการในสมุดรายวันทั่วไปเพื่อแบ่งผลกำไรขาดทุนตามเงื่อนไขดังต่อไปนี้

- แบ่งตามอัตราส่วนของทุน ณ วันต้นงวดบัญชี
- แบ่งตามอัตราส่วนทุนถัวเฉลี่ย (การลงทุนเพิ่มและการถอนทุนนั้น รายการใดที่เกิดขึ้นระหว่างครึ่งเดือนหลัง ให้ถือเป็นวันปลายเดือน และรายการใดที่เกิดขึ้นระหว่างครึ่งเดือนแรก ให้ถือเป็นวันต้นเดือน)
- คิดดอกเบี้ย 5% ให้แก่เงินทุนถัวเฉลี่ย และคิดเงินเดือนให้ ตู๊ก และตา ปีละ 18,000 บาท และ 12,000 บาท ตามลำดับ กำไรขาดทุนส่วนที่เหลือให้แบ่งเท่ากัน (เงื่อนไขในการลงทุนเพิ่มและถอนทุนให้คิดเช่นเดียวกับข้อ 2)
- ให้คิดโบนัสให้กับนาย ตู๊ก 20% ของกำไรสุทธิหลังจากหักโบนัส และให้ดอกเบี้ย 5% ของเงินทุนถัวเฉลี่ยของผู้เป็นหุ้นส่วนที่เกินกว่าเงินทุนถัวเฉลี่ยของหุ้นส่วนอีกคนหนึ่ง กำไรขาดทุนที่เหลือให้แบ่งให้กับ ตู๊ก และ ตา ในอัตราส่วน 3 : 2 ตามลำดับ
- คิดเงินเดือนให้แก่ผู้เป็นหุ้นส่วน ตู๊ก และ ตา เดือนละ 1,800 บาท และ 1,200 บาท ตามลำดับ ถ้าหากหุ้นส่วนมีกำไรหรือขาดทุน ให้แบ่งกำไรหรือขาดทุนที่เหลือเท่ากัน

9. ห้างหุ้นส่วน เอนกไพศาล ได้จัดตั้งขึ้นเมื่อวันที่ 1 สิงหาคม 25x2 โดยผู้เป็นหุ้นส่วนนำเงินมาลงทุนดังนี้

นาย เอ 150,000 บาท นาย นก 75,000 บาท

นาย ไพ 75,000 บาท นาย ศาล 60,000 บาท

ผู้เป็นหุ้นส่วนตกลงกันว่า หุ้นส่วนแต่ละคนจะได้รับดอกเบี้ย 4% โดยคิดจากเงินลงทุน ณ วันเริ่มตั้งกิจการ นอกจากนี้ นาย เอ ยังได้รับเงินเดือน ปีละ 15,000 บาท และนาย นก ได้รับเงินเดือนปีละ 9,000 บาท กำไรส่วนที่เหลือจะแบ่งกันในอัตราส่วนดังนี้ เอ นก ไพ และศาล เท่ากับ 30% : 30% : 20% : 20% ตามลำดับ

ให้ทำ คำนวณส่วนแบ่งกำไรขาดทุนและบันทึกในสมุดรายวันทั่วไป

10. เอ็ม และ ออร์ ตกลงร่วมกันจัดตั้งห้างหุ้นส่วน โดยมีข้อตกลงในการแบ่งกำไรขาดทุนกันดังนี้

1. คิดเงินเดือนให้แก่หุ้นส่วนคนละ 1,000 บาท ต่อเดือน
2. ให้คิดโบนัสแก่หุ้นส่วนคนละ 5% ของกำไรหลังหักเงินเดือน
3. กำไรที่เหลือแบ่งกันในอัตราส่วน 2 : 3
  - รายการเกี่ยวกับห้างหุ้นส่วน เอ็ม ออร์ มีดังนี้คือ
หุ้นส่วน เอ็ม ลงทุนด้วยเงินสด 450,000 บาท
หุ้นส่วน ออร์ ลงทุนด้วยเงินสด 300,000 บาทและรถบรรทุกสินค้า ติราคาไว้ 300,000 บาท
  - สิ้นปีมีกำไรสุทธิ 240,000 บาท

ให้ทำ

1. คำนวณส่วนแบ่งกำไรที่หุ้นส่วนแต่ละคนจะได้รับ
2. บันทึกรายการในสมุดรายวันทั่วไป
3. แสดงงบแสดงการเปลี่ยนแปลงเงินทุน